National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
JUIN/JUNE 22 1977

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 45 (2392) XXVI aastakäik — Neljapäeval, 16. juunil 1977 — Thursday, June 16, 1977 — Üksiknumbri hind 35 centi

Haarav küüditatute mälestamine Torontos

St. Michaeli suur 2000 istekohaga katedraal jäi eestlastele, lätlastele ja leedulastele kitsaks — Balti Liit ja keskorganisatsioonid nõuavad Kanada valitsuselt võitlemist inimõiguste printsiipide rakendamiseks

Torontos St. Michael'i suures katedraalis möödunud teisipäeva õhtul Balti Liit Kanadas poolt korraldatud küüditatute mälestamise jumalateenistus ja kontsert-aktus 2000 eestlase, lätlase ja leedulase kaasaelamisel kujunes väärikaks ja võimsaks apellatsiooniks vaba maailma südametunnistusele ning kommunismi ohvriks langenud süütute inimeste mälestamiseks. Suur katedraal oli inimestest viimase võimaluseni täis kiilutud ning hiilisemad tulejad ei pääsenud enam jumalakotta sisse. Mälestamisteenistusel esitati Balti Liidu, Balti Naiste Nõukogu ja Kanadas tegutsevate Balti keskorganisatsioonide poolt läkitus Kanada peaminister Pierre Trudeaule, milles nõuti Kanada valitsuselt, et see alati nõuaks inimõiguste printsiipide rakendamist Balti riikides ning mujal maailmas.

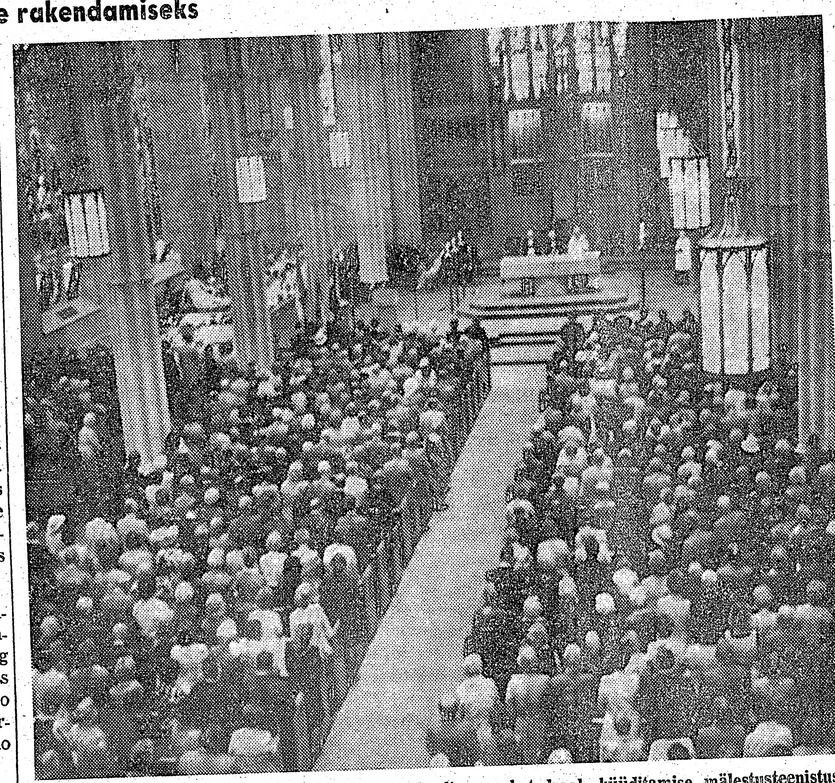

Rahvamassist viimase kohani täiskülutud St. Michaeli suur katedraal küüditamise mälestusteenistuse ajal. Foto: T. Säägi

Seekord oli eestlasi aktusel-jumalateenistusel märgatavalt rohkem kui eelmistel aastatel ning ka eestlaste panus kavalises osas oli eriti tüsedakoeline Toronto Eesti Segakoori ja Estonia orkestri ettekannete näol Uno Kook'i juhtimisel.

Jumalateenistusest osavõtjate arv oleks olnud kahtlemata palju suurem, kuid tulekaitse eeskirjade põhjal ei lubatud katedraalis püsti seista ning hilisemad tulejad, kelledel ei olnud enam istekohta, olid sunnitud lahkuma.

Teenistus algas lippude sissetoomise tseremooniaga. Rongkäigu eesotsas sammusid kõrgemad vaimulikud — eesti piiskop K. Raudsepp, läti peapiiskop A. Lusis ja leedu piiskopi esindaja monsignor J. Balkunas. Järgnesid kanada, eesti, läti ja leedu rahvuslipud, mida kandsid võitlejate ühingute liikmed ning selle järele skautlikud-gaidlikud organisatsioonid oma lippudega, milliseid oli kümmekond, peamiselt eesti skautlike organisatsioonide lipud. Rongkäigu sisenemise ajal kõlas Estonia orkestril „Eesti lipp".

Pärast pühakirja lugemist kolme piiskopi poolt kõlas rahvaröivais Toronto Eesti Segakoorilt koos orkestriga J. Aaviku pühalik „Hoia, Jumal, Eestit", mida rahvas kuulas püsti seistes. Pärast seda kui läti tenor R. Strimanis oli esitanud A. Malotte „Jumala palve" laulsid kirikulised ühiselt „Jumal, Sind me kiidame" — iga rahvas omas keeles.

Jutluse pidas inglise keeles piiskop K. Raudsepp, kes kirjeldas elavates värvides 14. juuni küüditamispäeva 1941. aastal, mis teostati Venemaa kommunistide poolt tohutu brutaalsusega.

Piiskop mainis, et kuigi meie elame siin mugavates tingimustes, ei unusta meie seda ülekohut. Ta kriipsutas eriti alla maailmas valitsevat kurjust ning toonitas, et inimese südant tuleb muuta ja kurjus kaotada.

Järgnes Läti meeskoorilt „Vieturs'ilt" J. Baruss'i juhatusel V. Bastiks'i „Mana Tauta", mille järele kantslisse asus leedu piiskopi esindaja monsignor J. Balkunas, kes väga mõjuvalt kirjeldas Balti riikides toimuvat vastupanu kommunistlikule rezhiimile.

J. Balkunas erakordselt hea oraatorina rääkis inimõiguste allasurumisest Balti riikides, sealsetest vabadusvõitlustest ning nendest organisatsioonidest ja isikutest, kes on riskinud oma eluga ning saatnud vabasse maailma ja Liitunud Rahvaste Organisatsioonile läkitusi enesemääramise õiguse taotlustega.

Kõneleja kinnitas, et eestlased, lätlased ja leedulased ei ole aktsepteerinud kommunistlikku rezhiimi vaid nad nõuavad endile vabadust. Oma kõne lõpul mälestas vaimulik Balti riikidest deporteerituid, mida rahvamass kuulas püsti seistes.

Kanada parlamendiliige R. Stanbury kõnelemas küüditatute mälestamise aktusel-jumalateenistusel. Foto: T. Säägi

Toronto Eesti Segakoor, kelle ees kõlas võimsalt ja haaravalt katedraali kõrgete võlvide all, esitas kolm laulu — A. Topman'i „Requiem'i" ning „Estonia" orkestri saatel K. Türnpu „Priiuse hommikul" ja M. Härma „Veel kaitse kange Kalev oma lapsi".

Pärast kolme piiskopi palvust ja õnnistamist laulsid teenistusest osavõtjad ühiselt kolmes keeles „Isamaa kogudus. astu nüüd Issanda ette".

Külaliskõnelejaks oli Kanada föderaalparlamendi liige liberaalide parteisse kuuluv R. Stanbury, keda tutvustas Balti Liidu esimees Laas Leivat. Kõneleja tegi ühtlasi teatavaks, et aktusele-jumalateenistusele on telegrammi saatnud Kanada konservatiivide partei juht Joe Clark. Ta mainis lisaks,

et vabasse maailma on saabunud keerulisi teid kaudu Eesti Vabariigi president Pätsi kolm kirja, mis ta on kirjutanud Venemaal vangistuses 1954. aastal.

L. Leivat luges ette väljavõtteid sellest kirjast, mis on adresseeritud Liitunud Rahvaste Organisatsioonile ning kus nõutakse Balti riikidele nende vabaduste ja õiguste taastamist.

R. Stanbury oma kõnes mainis, et Balti riikides toimunud suurest küüditamisaktsioonist on nüüd möödunud 36 aastat kuid see päev ei ole unustatud. Ta kinnitas, et Kanadas on vabadus garanteeritud ning seetõttu ei osata siin vabadust selliselt hinnata nagu seda teevad balti rahvad.

(Järg lk. 4)

President K. Päts nõudis vangistuses Eestile vabadust

Eesti Vabariigi esindaja Ühendriikides peakonsul E. Jaakson avaldas 11. juunil New Yorgis peetud Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu koosolekul kolm president K. Pätsi poolt vangistuses Venemaal kirjutatud kirja, mis on määratud eestlastele kodumaal, ja välismaadel ja üks kiri Liitunud Rahvaste peasekretärile. Need kirjad jõudsid peakonsul E. Jaaksoni kätte möödunud nädalal eriteid kaudu. Kirjad on president K. Päts kirjutanud ajaliselt arvatavasti 1953. või 1954. aastal, enne K. Pätsi 80-aastaseks saamist. Kirjad on kirjutatud K. Pätsile omaseks olnud käekirjas, mis on tuntud, ja ka ta allkiri on endisel kujul. Kõigile kolmele kirjale on nagu kinnituseks pandud K. Pätsi sõrmejälg. Allpool avaldame presidendi kirjad.

ESIMENE KIRI:

KAASMAALASED!

Terwitan Teid meie wõitlewal kodumaal, nii ka Wene wanglates, wäljamaal ja Teie siinnikohtadel ja soowin Teile kõike head ja kindlat meelt ja jõudu Teie õiglases wastupanus. Warsti wabaneme kõik. Terwitusi saadan ka kindlameelsetele Leedu ja Läti rahwaste wastupanevatele kangelastele ja kõigile pagulastele. Mina olen uhke meie kindlameelne rahwas. olge julged ja kindlad ja püüdke jõuda meie suurele eesmärgile, nimelt et wabaks jääksid meie kodud meie waba kodumaal.

K. PÄTS (allkiri)

TEINE KIRI:

ÜRL ÜLEMSEKRETÄRILE

Mina pööran ÜRL poole ja kogu haritud ilma poole palwega aidata Eesti, Läti ja Leedu rahwaid, kelle wastu Wene waldajad wägiwalda tarwitawad ja kes selle tagajärjel wõiwad kaduda.

Mina tunnistan Balti riikide liitmise, mis teostati 1940 aastal tooreks rahwuswahelise õiguse rikkumiseks ja nende liidetud rahwaste waba tahtmise wõltsimiseks. Peastke need rahwad täielikust häwist ja lubage, et need rahwad ise oma saatuse wõiksid wabalt otsustada. Seadke Balti riikides ÜRL wõimu esitus sisse selleks, et Balti riikide kodanikud wõiksid nende järelvalve all wabalt oma rahvahealetuse kaudu oma tõsist tahet awaldada.

Wabad ja iseseiswad olgu Eesti, Läti ja Leedu riigid.

K. PÄTS (allkiri)

KOLMAS KIRI:

PRESIDENDI KIRI HAIGLAST

Alates 1940 aastast olen mina ilma kohtu otsuseta ilma mingi süüdistuseta Wenemaal wangina juudi waeste haiglas kui mingi wang kinni peetud. Mind on kui Eesti wabariigi presidenti lastud juutidel igal wiisil alandada, minu elu ähvardada. Minu rauga ea ja kirjeldamata raske elukorra tagajärjel on minu terwis siin palju halwemaks muutunud. On raske kirjeldada kõik seda, kuidas siin on minu wastu wägiwalda tarwitatud, minult on kõik ära wõetud, mis mul oma asjades on kaasas olnud, mul keelati isegi oma nime tarwitamast. Siin olen ma ainult No. 12. Minul ei ole luba isegi oma perekonnaga kirju wahetada ja nende käest mingisugust toetust saada. Toit on siin halb, ma olen nõrgaks jäänud, minu kuulmine ja nägemine on nõrkenud. Minu protesta, et mind siin ilma seadusliku aluseta kinni peetakse ei panda tähele. Minul ei ole enese kaitseks isegi seda toetust, mis mujal pakuwad looma kaitse ühised. Mina olen warsti 80 aastat wana, elupäevi jääb mul wähe järele. Mina tahaksin kui wabalt siindinud ka wabaduses surra.

Mina ei ole mingisuguse karistusega nuheldud, olen waba inimesena elanud ja soowiks ka wabaduses oma elupäevi lõpetada. Mina olen praegu ikka weel Eesti wabariigi president ja minul õigus enese . . . . . sellekohast kohtlemist oodata, sest minu kodumaa on waba ja iseseisev riik. Mina loodan, et õiglane awalik arwamine ka minu inimese õiguse oma kaitse alla wõtab ja selleks kaasa mõjub, et ma (pääseks?) sellest hirmsast sunniasupaigast, kus walitseb wägiwald ja piiramata ülekohus. Mina olen siin kui Eesti wabariigi president.

K. PÄTS (allkiri)

KARAVANI pidustuste raamis toimuvad auhinnatud
EESTI HELIFILMI
TIINA
(ingliskeelse tekstiga)
etendused Torontos: esmasp., teisip. ja kolmap., 27., 28. ja 29. juunil kell 8 õ. OISE auditooriumis, 252 Bloor St. West
Pääsmed $3.— eelmüügil KARAVANI ajal Eesti Majas ja etenduste ajal OISE's

Laupäeval, 2. juulil
„SUVIHARI 1977 SEEDRIORUL"
Kell 9 õhtul vabaõhuteatris 11. vabaõhuetendus — Eesti Rahvusteater esitab August Kitzbergi komöödia
„NEETUD TALU"
Lavastus: LYDIA VOHU ja KAAREL SÖÖDOR. Üldkorraldus vabaõhuteatris: ENE REBANE. Osalised: Lydia Vohu, Tamara Norheim, Elna Libe, Leena Kalm, Kaarel Söödor, Edgar Kink, Kaljo Anja, Heino Halling, Jaan Lents, Erik Kastein, Paul Kristal j.t.
Kell 5 p.l. lauluväljakul
KONTSERTAKTUS
Palvus: piiskop Karl Raudsepp.
Kõne: Heikki Leesment. Vabaõhukontsert: Laulab ansambel „Cantabile", juh. Uno Kook
Kell 12 (kesköö) mälestussamba esisel:
„Mõttelennul kodumaale . . ."
— abipraost Tõnis Nõmmik
★ Tantsuks GEORG ILTALI KAPELL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7251, talitus, tellimused, kuulutused, ekspeditsioon 364-7677

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $21.— poolaastas $14.50 ja veerandaastas $8.— Kirjpostiga aastas $46.— poolaastas $25.50 ja veerandaastas $12.50

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $30.— poolaastas $16.50 ja veerandaastas $8.50. Kirjpostiga USA-s: aastas $50.— poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $60.— poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 25 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St. Toronto 3, Ont. M6J 2H2

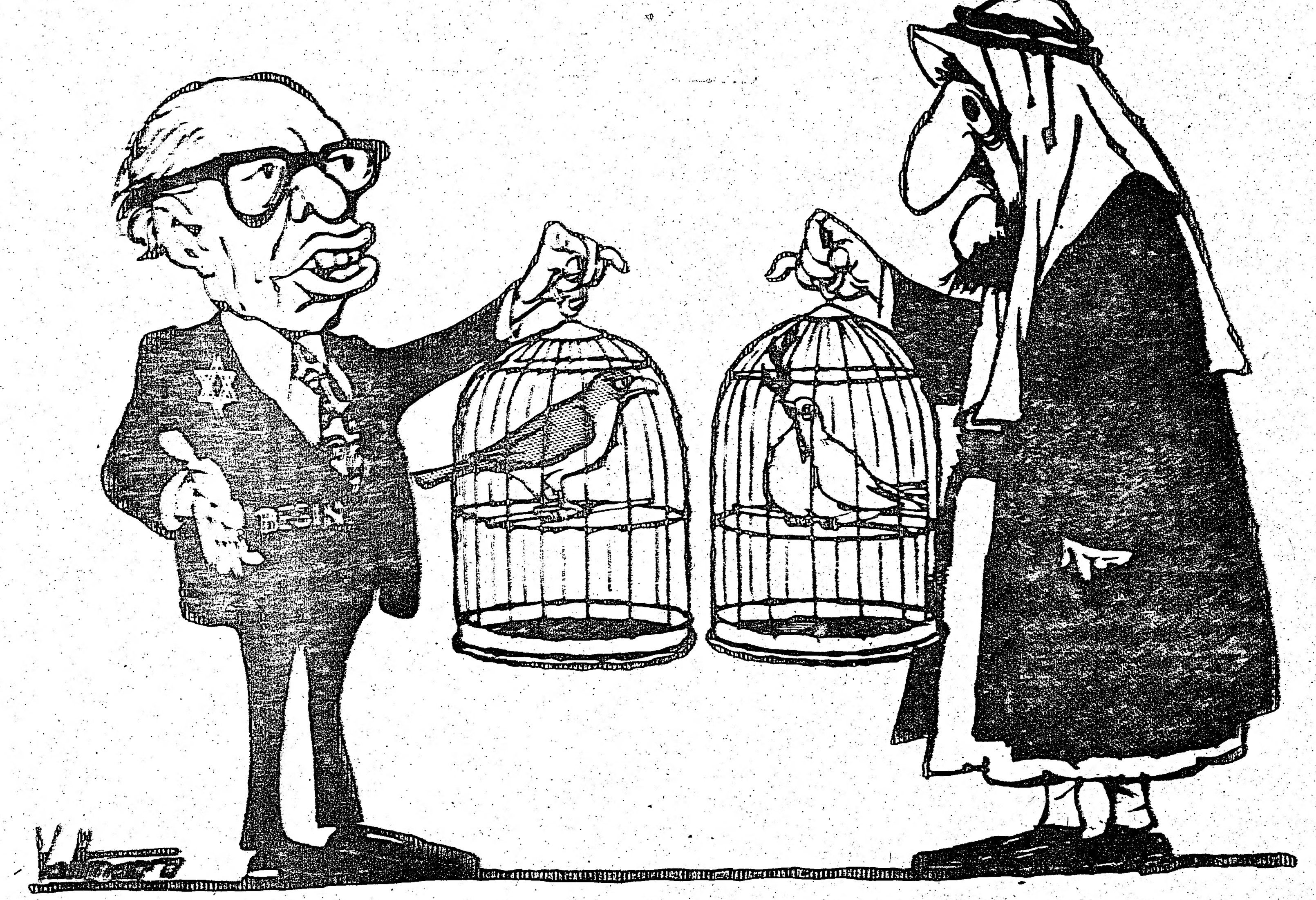

„Mina pooldan kompromissi — kas meie ei teeks kulli ja tuvi vahel ristsugutust?"

Carteri välispoliitika

Ühendriikide president Carter pidas hiljuti Notre Dame'i ülikoolis kõne milles ta fikseeris oma „uue välispoliitika" põhialused. Vaatamata sellele et Ühendriikides on seda kõnet põhjalikult analüüsitud ja vaagitud, on poliitilistele vaatlejatele jäänud paljud presidendi seisukohad siiski ebamääraseks ning sellest tulenevalt ei osata praegu veel Carteri välispoliitilist suunda täpselt määratleda ning tema välispoliitikale iseloomustavat sisu anda.

Presidendi Notre Dame'i kõne ja tema teiste sõnavõttude põhjal võib siiski tuletada, et president on loobunud senisest pragmaatilisest Henry Kissingeri poliitikast ning on selle asemel valinud oma välispoliitika aluseks moraalsed printsiibid ja tegurid, mis tema arvates peavad kaasa aitama ja aluse andma uue maailmakorra kehtestamiseks. Selle poliitika kõige tugevamaks kandetalaks on president Carteri arvates põhiliste inimõiguste rakendamine globaalses ulatuses, vaatamata sellele, milline valitsemissüsteem ühes või teises riigis praegusel momendil kehtivad.

Samal ajal inimõiguste rakendamise nõudmisega on president Carter esile tõstnud ka teisi momente, mis kajastavad tema välispoliitilistes seisukohtades. Eriti teravalt on president Carter analüüsimisele võtnud senise valitsuse ajal arenenud detente poliitika, mille iseloomustamisel ta rõhutab, et detente poliitika peab olema kahepoolne ja vastastikune, millega ilmselt viidatakse võimalusele, et venelastel tuleb detente poliitika viljelemisel teha Ühendriikidele ja teistele riikidele vajalikke järeleandmisi.

Presidendile on ilmselt suureks mureks ka tuuma- ja konventsionaalsete relvade levimine ning ta on astunud drastilisi samme, et relvamüügi operatsioone vähendada ja aatomireaktorite levikut piirata. Lõpuks võiks tema välispoliitika põhilistest joontest esile tõsta koostöö tugevdamist demokraatlike tööstusriikide ja arengumaade vahel, mis aitab leevendada rikaste ja vaeste riikide vahele tekkinud vastuolusid.

Paljud presidendi sammud välispoliitilisel alal tunduvad sündmustest ettetruttamisena ja liigpakkumisena ning kogenud välispoliitilised vaatlejad kahtlevad, kas need sammud on praegusel momendil õiged ja läbikaalutud. Selliseks sammudeks tõstetakse eriti esile presidendi otsust vahekordade normaliseerimiseks Vietnamiga ja Kuubaga, kus teatavasti kehtivad ranged kommunistlikud režiimid, milliste rakendamisel rikutakse pidevalt Carteri poolt propageeritud põhilisi inimõigusi. Arvatakse, et president läheb oma moraalsete väärtuste poliitika rakendamisega liiga kaugele ja satub sealjuures vastuollu ka oma printsiipidega ja välispoliitika plaanidega.

Ühendriikide välispoliitika plaanides jäävad siiski vahekorrad N. Liiduga ja nagu näitab Carteri senisest sammudest ja seisukohtadest, võtab ta Moskva suhtes palju rangema hoiaku kui tema eelkäijad. Carter taotleb NATO riikide relvastuse ja sõjajõudude tugevdamist, et piirata N. Liidu võimalikku edasitungi Euroopas ning samal nõuab ta Venemaal ja temale allaheidetud riikides inimõiguste rakendamist, mis on muutnud N. Liidu ja Ühendriikide vahekorrad tunduvalt jahedamaks.

Praegu on varajane ennustada, kuhu president Carteri hüppeline nõudmiste ja järeleandmiste poliitika välja viib ja mis on selle lõpptulemuseks. Kindel on aga see, et Carter ei ole tavaline traditsioonide ja konventsionaalsete arusaamiste kütkes olev riigimees, vaid ta tahab luua midagi uut ja paremat kui seda saavutasid tema eelkäijad. Sealjuures satub ta paratamatult vastuollu nende poliitikutega, kes tammuvad välispoliitika kujundamisel vana tuntud ja sissetallatud rada ning kes vaatavad Carteri uudsetele mõtetele ja sammudele umbusklikult ning kulmu kortsutades.

K. A.

N. Liidus 500 vangilaagrit

Venemaalt Israeli väljarännanud abielupaar Abraham ja Elinora Shifrin on pikemat aega korjanud N. Liidus Israeli jõudnud kaasjuutide käest materjali vangilaagrite kohta. Mõni aeg tagasi murti nende majja sisse ja viidi minema osa materjali. See näitab, et KGB käsi ulatub ka Israeli.

Küllaldaselt materjali on nüüd alles ja Abraham Shifrin muretses seda pidevalt juurde, intervjueerides väljaspool N. Liitu saabunud juute. Seda materjali vahendati ajakirjaga „Economist" oma 1. aprilli numbris.

Eriti väärtuslik on materjali see osa, kus on [illegible] vangilaagrites. Paljud on salaja toonud välja kaarte. Ilma fotosid ja [illegible]. Nende hulgas on arste, vabrikudirektoreid, endiseid valvureid.

Nimbodi kogutud andmete järgi on N. Liidus vähemalt 500 vangilaagrit ja [illegible] vanglaid, mis peetakse [illegible]. Aga nende [illegible] veel mitmesuguste [illegible] parvejaid ja [illegible] — [illegible] metoodika [illegible] et N. Liidu poliitiliste vangide arv võiks ületada ühe miljonini, vastavalt [illegible] 250 000 [illegible].

Vangilaagrid jagunevad erikülidesse: Tavalistes vanglates on poliitvangid segamini kriminaalkurjategijatega.

Range režiimiga, väga range režiimiga vanglates ja suletud vanglates hoitakse „kardetavamaid" poliitvange. Naiste ja laste jaoks leidub erivanglaid.

Kogu vanglate süsteemi juhib KGB. Poliitvangide arv on ühes rangemini valvatud saladus. Venemaal Arvude segamiseks pannakse poliitvangid ühte kokku kriminaalkurjategijatega — või strateegiliselt esimese kriminaalkurjategijatega. Vangid on erisuurused — need võib olla paarisajast kuni 7000 vangini.

On olemas andmeid eri rajoonide kohta. Moskvas näiteks asub 15 vanglat. Nende hulgas ka Krjukovo vangla — näidisvangla välismaalaste külastele demonstreerimiseks.

Leningradis on palju vanglaid ja nendele lisaks neli „vaimuhaiglat" endise Aleksander Nevski kloostri ruumides.

Riia piirkonnas on vähemalt 15 vanglat, osa neist on isoleeritud vanglad üksikkongidega. Krasnodaris saadetakse vangid tööle maa-alustesse uraanikaevandustesse, neil pole mingit kontakti välismaailmaga. 90—120 vangi on asetatud kongidesse, mis on määratud 30—40 inimesele. Ka kurikuulsas Vorkuta rajoonis on vanglad alles.

Käesoleval aastal näib olevat alanud uus poliitilise tagakiusamise laine.

Vangilaagrite olukord — väljarännanud juutide kirjelduste järgi — ei näi palju erinevat Stalini-aegsetest.

Isiklikke esemeid ei saa pidada barakides, neid võib vahetevahel käia erilubaga vaatamas.

Tööpäev kestab 12 tundi, sellele lisanduvad ühti pikad jalateekonnad tööpaigale ja sealt tagasi laagrisse.

Külijale marmakse salkades relvastatud valvurite ümbritsetud — ka pakases marmakse [illegible]. Alles 45 külmakraadi juures katkeb töö. Riietus on väga puudulik.

Poliitilistele vangidele korraldatakse poliitilisi loenguid, millest vangid on sunnitud aktiivselt osa võtma. Passiivsed ärvavad üksikvangi karistus 10—15 päevaks.

N. korraldud vangid võivad saada ja kirjutada 1 kirja kuus. Kord aastas võib neid külastada mõni väga lähedane sugulane. Kes on ära istunud pahandusena poole oma karistusajast, võib saada ühe paki aastas — mis ei tohi sisaldada [illegible] ega liha.

Vangide töö näib pidevalt olevat väga oluline N. Liidu majandusele. Vangid — ka naised — lõikavad metsa, ehitavad uusi linnu, vabrikuid ja raudteid.

Nad töötavad tehastes, mis on kahjulikud tervisele, kaevandustes ja tšipurimisel.

Töökaitse on väga halb. 14-aastased peavad töötama kuus tundi päevas. Vangid kaevavad uraani Aksu kaevanduses Kasahstanis ja Jölti Vadis Ukrainas. Rakushka sarnase mereväebaasi lähedal Vladivostoki lähedusees puhastavad vangid aatomiallveelaevade mootorite jääneid. Ühes klaasvabrikus pole barakid töökojast eraldatud, vangid hingavad klaastolmu 24 tundi ööpäeva jooksul.

Möödunud aastal nägid meremehed üle 7000 vangiga naistevanglat Kuriili saartel, kus naised laadivad suuri pakendeid veel suurima konservivabriku jaoks.

N. Liidu moodsad raudteed ja uued linnad on suures osas ehitatud vangide poolt. Tavaline süsteem — alates 1930-ndatest aastatest — on järgmine: Salk vange viiakse kuhugi, neid ümbritseb ainult kõrge aed. Kõik muu peavad nad ise ehitama, kui nad ei taha ära külmuda.

Kahe aasta eest teatas N. Liidu valitsus, et komsomoli liikmed olid alustanud Baikali—Amuuri raudtee ehitamist paralleelselt Siberi raudteega. Tegelikult on vangid ehitanud seda raudteed juba Stalini ajal ja jätkavad ehitamist.

See toimub nii kohutavates töötingimustes, et raudteed nimetatakse surmaliiniks.

Uued linnad selle raudtee ääres on ehitanud kivi-kivilt vangide poolt. Komsomolid tulevad sinna hoopis hiljem.

On olemas veel teine raudtee millest midagi ei räägita. See viib Baikali järve loodekaldast Ohotski suunas läbi Kolõma. Peale selle räägivad vangid paljudest raudteeliinidest, mida nimetatakse KGB raudteedeks. Neid pole ühegi kaardi peal ja need viivad ainult vangilaagritesse.

Endiste poliitiliste vangide kolooniad hakkavad üksteise järgi tekkima läänemaailmas.

Oma karistuse põhjusest hoolimata hoiavad nad alles omaaegseid vangilaagrites tekkinud sidemeid.

Nad on üllatuslikult ühtsed, teades, et iga allasurutud teisitimõtleja asemele tekib varsti kaks uut. Nende seas leiduvad väsimatud inimõiguste eest võitlejad tulevad.

Avalik sõna on meie ainus relv.

EPL

Kommentaarid

Detente poliitika apostli Henry Kissingeri maailma poliitiliselt näitelavalt kadumisega hakkab detente udu pikkamööda hajuma ning isegi selle poliitika suuremad pooldajad ja viljelejad hakkavad nägema detente tagajärgede kurbi ja masendavaid kontuure.

Ameeriklased, kes teatavasti 1971. aastal detente poliitika raames sõlmitud tehnilisi ja teisi kokkuleppeid vaimustatult kui uue ajaloolise perioodi algust tervitasid, hakkavad nüüd nende lepingute suhtes kulme kergitama, kuna neile on pikapeale selgeks saanud et kokkulepe on üks asi ja selle täitmine venelaste poolt on hoopis teine asi. Originaalselt oli nende kokkulepete eesmärgiks vahetada vastastikku tehnilisi teadmisi, kuid ameeriklastele sai peagi selgeks, et venelastel oli neile vähe pakkuda ning sedagi vähest anti mokaotsast ja milligrammidega. Sellise käitumise juures hakkas ka ameeriklaste vaimustusest kobrutav vahekord pikkamööda lahtuma.

Võttis aega mis võttis, kuid nüüd on ameeriklastele selge, et venelased on esimeses järjekorras huvitatud nende tehnilisest teadmistest ja oskustest ja alles teises järjekorras kaupadest. Ning sellest tulenevalt ei taha ameeriklased venelasi enam oma tehnilise oskustega varustada vaid pakuvad neile müügiks kaupasid. Itaallaste poolt Venemaale ehitatud Fiati autotehas on kujukaks näiteks, mis juhtub siis, kui Moskva lubadusi kergeli uskuda ning Kremli mehi äri tegemise huvides heldekäeliselt abistada. Itaallased arvasid, et venelased hakkavad uuest tehasest välja tulnud autodega venelaste autonälga rahuldama, kuid selle asemele saatis Moskva need autod odavate hindadega Euroopa turgudele, kus need teevad Itaalia Fiat autodele suurt konkurentsi. Nii siis: suur tükk ajab suu lõhki ning sellest hakkavad ka ameeriklased lõpuks aru saama.

Kalev-Estienne ja Kanada moodsa võimlemisliikumise juht Evelyn Koop mainis ühel intervjuul ajakirjandusele, et kui moodne võimlemine võetakse järgmiste olümpiamängude kavva, siis on tema eluunistused täitnud. Ja praegu tundubki, et nende unistuste realiseerumine on käeulatusvas kauguses, kuna teatud instantsid on olümpiamängude kava täiendamise moodsa võimlemisega aktsepteerinud ja otsus läheb Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimehele lord Killaninile kinnitamiseks.

Asjad peaksid olema sellega parimas korras, kuid tundub, et kogu projekti ei ole kaalutud kõigist aspektidest lähtudes. Meie kõik teame, et venelased ja teised raudeesriidetagused riigid on väga ahned olümpiamedalitele ning olümpiaatleetide kasvatamiseks ja treenimiseks asutatakse erikoolid ja institutsioonid ja rakendatakse selleks tohutuid summasid. Mõte seisab selles, et iga olümpiamedal on

(Järg lk. 5)

Lugeja kirjutab:

Veel Noorte Aastast

Kuna viimasel ajal on sageli kõne all noorte aasta küsimus, soovitan asjast huvitatuile meelde tuletada allajärgnevat:

II Ülemaailmsete Eesti Päevade ajal Baltimore'is 7. kuni 8. juulini 1976 peetud II Ülemaailmsel Eesti Rahvuskongressil vastu võetud ja Ülemaailmsele Eesti Kesknõukogule edasi antud resolutsioonides ei ole juttu noorte aastast. Küll on aga noorte aasta mainitud sama Rahvuskongressi [illegible] töökoosoleku poolt ülalmainitud resolutsioonidele lisatud soovitustes, kuid ei ole aga ette kirjutanud aeg, millal noorte aasta peaks teostuma. Soovitus nr. 3 kõlab järgmiselt: „Korraldada noorte aasta".

Käesolevad soovitused avaldati „Vaba Eestlases" nr. 54, 20. juuli 1976 lk. 7.

LILIAN ESOP

Kommunistide kandidaat sai 58.000 häält

WASHINGTON — Ühendriikides avaldati äsja möödunud novembris toimunud presidendivalimiste lõplikud tulemused. Nagu sellest näha, kandideeris Valgesse Majja Carteri ja Fordi kõrval terve rida kandidaate, nende hulgas ka kommunistide kandidaat Hall, kes sai 58.692 häält. Kandidaatidest sai presidendiks valitud demokraat Jimmy Carter 40.825.839, vabariiklaste kandidaat Gerald Ford 39.147.770, iseseisev McCarthy 680.390, libertarian McBride 171.627, Ameerika iseseisev Maddox 168.264, ameeriklaste esindaja Anderson 152.583, sotsialistlike tööliste esindaja Camejo 90.287, rahvakandidaat Wright 49.024 ja Ühendriikide tööliste kandidaat LaRouche 40.043 häält. Peale selle oli veel terve rida kandidaate, kes said kogusummas 171.998 häält.

Baltlaste bülletään Austraalias

Austraalias, Tasmaania pealinnas Hobartis, tegutsev baltlaste organisatsioon „H.E.L.L.P." (Help the Estonian, Latvian and Lithuanian People) annab välja regulaarselt bülletääni „Baltic News".

Organisatsioon ja selle häälekandja saavad oma sissetulekud annetustest üksikisikuilt ja mitmesugustelt gruppidelt. Järjekindlalt on saabunud abi Ikestatud Rahvaste Austraalia Komiteelt. Hiljuti saabus aga tõhus toetus ootamatust allikast.

Omal ajal Austraalias laineid lõi laimuprotsess, kus tolleaegne Austraalia peaminister, kurikuulus Whitlam, oli ühte Launcestoni keskkooli õpetajat nimetanud koolõpetajakutse häbiplekiks. Lõppes nüüd väljaspool kohut tulnud kokkuleppega. Whitlam nõustus õpetajale Mr. McGlynn'ile maksma auhaavamise eest 250 dollarit, millise summa Tim McGlynn määras väljamaksmisele HELLP organisatsioonile.

Ootamatu lisasissetulek peni väljaantava bülletääni majanduslikult kindlamale alusele ja on võimaldanud tegevuse laiendamist.

„Baltic News'i" toimetaja Al Taskunas külastas möödunud suvel Fulbright'i stipendiumi toetusel USA-d ja Kanadat, kus tal oli kokkusaamisi ja mõtete vahetusi võitluskaaslastega. Eestlastest kohtas ta V. Penti Ottawas, kellega loodi sõbralikke sidemeid.

Toimetaja Taskunas teatab, et „Baltic News" ilmub kuus korda aastas ja et väljaandmine ning toimetamine sünnib, igapäevase töö kõrvalt, vabatahtlike kaastööliste abiga.

Ajakirja jagatakse ja saadetakse välja tasuta. Vastav sooviavaldus nime ja aadressiga tuleb saata:

H.E.L.L.P.
Post Office Box 272
Sandy Bay,
Tasmania, 7005
Australia.

Ajakirjas leiavad käsitlemist Balti vabadusvõitlust käsitlevad küsimused. Toimetaja näeks meeleldi kaastöid, lühidate, kokkuvõtlike artiklite näol, mis aitaksid kaasa ühiste eesmärkide saavutamiseks.

L. KOOBAS

VALVEARST NÄDALALÕPUL

18. ja 19. juunil on valvearstiks dr. Mae, tel. 493-7231.

Prof. Peep Koort suri Tallinna sadamas

Juuni algul suri Tallinnas südameataki tagajärjel prof. Peep Koort Upsalast. Ta sõitis Tallinna korraldama oma hiljuti surnud ema, kujur Jaan Koort'i lese, Mari Koorti pärandusasju. Prof. P. Koorti oli tulnud Tallinna sadamasse vastu võtma tema õde, kunstiajaloolane Tui Koort. Nad said vahetada paar sõna ja anda kätt läbi võre. Kui Peep Koort tollist läbi jõudis varises ta kokku ja suri. Kadunu abikaasa vend ja vanem poeg sõitsid Eestisse, et põrmu Rootsi tuua. P. Koort oli sündinud 1920. a. Ta maetakse Upsalasse.

Eestlane kirjutab inglise õhtulehes

Inglise õhtulehes Evening Gazette on eestlane Kaljula Pein avaldanud pikema lugejakirja tiitli all „Elu kommunstlikus süsteemis" (Life inside the Communist system"). Selles ta kujutab, kui skeptiliselt omal ajal suhtuti idast tulnud põgenike jutustustesse. Alles nüüd, 30 aastat hiljem, hakkavad inimesed pisut taipama, milline on tegelikult kommunism.

Pein räägib vangilaagrite meelehetikkusest. Ta toob näitena sellest, kuidas idast välja pääsenud inimene elab läbi vabaduse läänes, Manivald Rästase raamatus „Tulin kodumaalt", mis annab hea pildi kõigist elamustest.

Samas ajalehes on ilmunud ka teine lugejakiri pealkirja all „Inimõigused". Anoniimseks jääda sooviv kirja saatja juhib tähelepanu usutunnistajatele idas, kes hoolimata rasketest kannatustest ei loobu omast usust.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

suureks propagandavahendiks kommunistlikkudele riikidele ning peab kogu maailmale kinnitama nõukogude inimese ja süsteemi üleolekut demokraatlikest ja kapitalistlikest riikidest.

Ja nüüd tuleme moodsa võimlemise juurde. Äsja Torontos toimunud rahvusvahelised võistlused moodsas võimlemises näitasid, et sellel alal on jällegi tugevad raudeesriidetagused riigid — bulgaarlased, tshehhid ja teised. Kahtlemata paneb ka N. Liit kõik oma resurssid mängu, et produtseerida ka moodsa võimlemise alal selliseid staare nagu seda oli Olga Korbut naiste riistvõimlemise ja põrandavõimlemise alal. Seda teevad ka teised kommunistlikud riigid ning nagu kinnitavad senised kogemused, ei spuda vaba maailma amatöörid sellel alal venelastele ja nende satelliitidele väärikat konkurentsi pakkuda. Tulemuseks on, et kommunistlikud riigid suurendavad taas olümpiamängul oma medalite saaki ja suruvad Ühendriigid ja teised demokraatlikud riigid veelgi tahaplaanile.

Evelyn Koop on teinud tõsist tööd ja esinenud Kanada esindajana paljudel rahvusvahelistel konverentsidel, kus ta on kaitsenud moodsa naisvõimlemise võtmist olümpiamängude kavva. Tema suurt tööd ja panust moodsa võimlemise populariseerimisel tuleb tõsiselt hinnata. Kuid kas meie ei peaks oma eluunistuste taotlemisel enne ka küsimuse igast aspektist lähtudes läbi kaaluma?

AMI

Sportlasest spordivigastuste spetsialistiks

Dr. Arvo Neidre vestleb oma elust ja kutsealast Ühendriikides

Möödunud nädalal toimus Torontos nädalalise kestvusega ortopeedide konverents, millest võttis osa dr. Arvo Neidre San Antoniost, Texasest. A. Neidrele on Toronto kodulinn, kus ta teostas oma õpingud ja oli tuntud ühe parima korvpallimängijana, kelle fotod olid sageli Toronto päevalehtede spordikülgedel. Pärast ortopeedilise hariduse saamist ei leidnud ta sellekohast soovitud töökohta Kanadas, kuid leidis selle Ameerika Ühendriikides, San Antonios, kus töötab assistentprofessorina sealses ülikoolis, olles selle kõrval rakendunud veel praktiliselt oma erialalisse tegevusse.

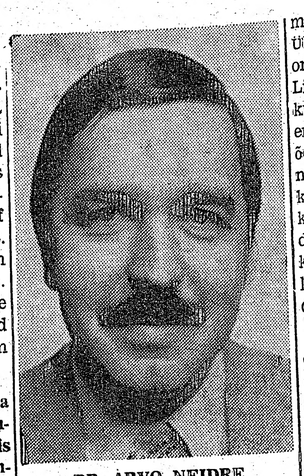

DR. ARVO NEIDRE

Oma Toronto õpinguist rääkides ütleb ta, et töötas Torontos peagu igas haiglas ortopeedia spetsiaalalal igakülgse praktika saamiseks kokku pärast ülikooli lõpetamist veel viis aastat. Nüüd on tal kõik kraadid käes alates B. Sc.. M. D., F. R. C. S. (C) Fellow of the Royal College of Surgeons of Canada) ja D. A. B. O. S. (Diplomat of the American Board of Orthapaedic Surgeons). Eeloleval oktoobrikuul saab kätte ka F. C. C. (S) kraadi, nii et neid tähti tuleb nime juurde rohkem kui on tähti nimes.

Kuna ta pärast praktikaaega ei saanud siin soovitud töökohta, sest siin algas just haiglais kokkuhoiu aeg ja tehti kitsendusi haiglate personali laiendamisel, siis hakkas ta kohta otsima Ühendriikidesse.

Selline koht leiduski San Antonios, Texases, University of Texas uue ülikooli osakonnas. Nüüd ta on seal töötanud esimese aasta ja on väga rahul. Soodustuseks oli veel asjaolu, et ta ei pidanud seal tegema uuesti eksameid, kuna arvestati tema Kanada diplomi. Töökohale asumisel oli kasuks Eestis siindimine, mis võimaldas talle immmigreerumisel Eesti kvoote alusel sissepääsemise; teised kanadalased peavad kaks aastat viisaga ja tööloaga töötama.

A. Neidre on asutanud sinna oma kodu. Ta ütleb, et San Antonios on majade hinnad palju odavamad kui Torontos, pangad annavad kuni 90% obligatsioonilaenu ja laenuprotsendid on maksust mahaarvestatavad. Ta ütleb. et Texas on teistmoodi maa, kus mustade asemel on tänavapildis mehhiklased, kes musti ei salli.

Selles ümbruses on aga ka väga palju sakslasi, kes on suuruselt teiseks etniliseks grupiks.

1880—1890 asusid 30.000 sakslast siia ja praegugi räägitakse siin saksa keelt ja peetakse oma oktoobripidustusi. Lähikonnas on ka mõned eestlased, kelledest mõned on kalurid, sest laht on kahe tunni sõidu kaugusel. Sama kaugel on ka Mehhiko. Põhja pool on aga mitu Simcoe suurust järve. Viimasel ajal on San Antonios arenemas kunstiline tegevus, arendatakse balletti ja ooperit. Linnas pole nimetamisväärselt tööstusi, küll asuvad seal sõjaväeüksused ja väga palju kindlustusseltside peakontoreid.

Arvo Neidre asus õige eesti mehena, kellele meeldib tugevasti töötada. kohe tegevusse ja esimene aasta on olnud väga töörohke. Hea nimi, mis on Torontos ortopeedilisel alal töötanud arstil, on tunnustuseks, et Toronto on üks parimaid sel alal üle maailma, eriti just laste luuhaiguste alal. Kui ta pidi Torontos üle 100 tunni nädalas töötama, mis enam millekski muuks ei jätnud aega, siis uues kohas ei ole tööaeg nii koormav.

Torontos ei saanud ka suure töökoormuse tõttu enam jätkata ka oma spordialalist tegevust populaarse korvpallurina, olles ka 1961/62 Riverdale Collegiate keskkooli lõpetamisel selle allround õpilaseks.

Küsimusele, kas kergem tööpinge uues kohas annab võimaluse uuesti aktiivseks sportlikuks tegevuseks, arvab ta siiski, et selleks pole aega, kuigi ta on mängimud tennist ja ujunud. Võibolla võimaldub tulevikus ka korvpalli mängida, kuid ta lisab juurde, et nüüd on ta endise korvpallimängijana hästi teadlik sportlaste vigastuste ravimisest.

Õppealalisel tööl ta annab arstiteaduse üliõpilasile ja residentspraktikal olijaile õpetust ja näpunäiteid koos operatsioonidega ja peab eraloenguid perekonnaarstidele ortopeedia alal. Perekonnaarstid, kelledele meeldib sport, võtsid osa ka spordiravi sümpoosionist.

Üheks tegevusealaks on ka sümpoosionite korraldamine. A. Neidre organiseerib neid ülikooli juures ning neist võtavad osa arstid ja sporditreenerid kogemuste vahetamiseks. Üks selline toimus Austinis möödunud aprillis, kus käsitleti spordivigastusi, neist hoidumist ja nende ravi. Dr. Arvo Neidre pidas ettekande seljavigastusist. Veebruaris oli teraapiline seminar, kus käsitleti seljavalusid, üheks panelistiks oli dr. A. Neidre. Kevadel oli Mehhikos ortopeedia konverents. kus ta käsitles selgroo operatsioone ja murdeid. Ka praegusele konverentsile Torontosse saatis teda ülikooli.

Teiseks oli spetsiaalkursuse korraldamine ambulantsiga kaasasõitjaile, et õpetada kuidas inimesi tuleb transportida ja hoida. Üks kursus on juba läbi ja ette on näha üks sellealane igal aastal. Lisaks ta on organiseerinud erikursuse raskelt vigastatud patsientide eest hoolitsemiseks, kus õed ja põetajad oleks harjunud neid teadlikult käsitlema. Mõnikord tuleb lennata kuni 400 miili kaugusele patsiendi järgi. Ta loodab, et järgmiseks suveks on kõik valmis spetsiaalosakonna loomiseks kuhu sellised patsiendid kogutakse.

Dr. A. Neidre mainib, et palju on veel organiseerimisel. Ülikool on andnud talle vabad käed tegutsemiseks ja keegi ei sega vahele, vabadust ja raha on palju, eriti just viimast. See on täiesti uus keskus, kus kuus haiglat kuuluvad ülikooli alla. A. Neidre töötab neist nelja juures. Haigeid on palju, eriti autoõnnetuste ohvreid.

Kuna see on üks väheseid ortopeedia haiglaid selles ümbruskonnas, siis tuuakse ka kaugemalt raskemaid haiged San Antoniosse.

Rääkides arsti töövõimalusist Texases, kinnitab ta, et Kanadast on sinna asunud umbes 180 arsti. Seal on arstide töötasud võrreldes Kanadaga väga kõrged. Nii maksab uus puusaluu Kanadas $360, ning sinna juurde kuuluvad ka 2—3 tunnine operatsioon, haiglavisiidid ja pärast haiglat jätkuvad kontrollvisiidid. Ameerikas on sama töö hinnaks $2.000. Iga operatsioon maksab seal vähemalt $500. Sellejuures on aga arstide kindlustamine patsientide võimalike nõudmiste vastu USA-s väga kallis. Kanadas maksab selline kindlustamine $200 aastas, Ühendriikides aga $23.000. Ameerikas on üks kolmandik arstidest käinud patsientidega kohtus ja selline kindlustus peab ilmtingimata olema. Erahaiglais võetakse patsiendilt enne operatsiooni lubadus operatsiooni teostamiseks advokaadi juuresolekul ja selle kokkuleppe teksti pikkus võib olla 5—10 lehekülge. Seda pole siiski vaja olnud teha dr. A. Neidrel, kuna töötades ülikooli juures katab ülikool kindlustuse.

Pikk on A. Neidre loetelu neist haiglaist kus ta on praktiseerinud ja töötanud. See töö on teda viinud ka väljaspoole Kanadat, kus ta töötas CARE MEDICO raames vabatahtlikuna Santa Rosas, Hondurases, tutvudes seal troopiliste haigustega ja abistades operatsioonide juures. Teine selline vabatahtlikkuse alusel tehtud reis viis Haitisse.

Arsti erialaline ettevalmistus on olnud pikk ja kulukas, see tingib ka paremate töövõimaluste otsimise

ja dr. A. Neidre arvab, et uues töökohas on need suuremad ja paremad. Pealegi on sinna rajatud juba kodu, kus kaheaastane poeg näib kasvavat isa pikkuseks või veelgi pikemaks korvpallimängijaks. kuna ta kannab juba 2-aastaselt 6-aastase riideid.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Härrad aastates 50—60!
Teiega soovib
KIRJAVAHETUST-TUTVUST
samades aastates lesk eesti proua.
Kirjad palun saata selle lehe talitusse märgusõnaga: „Hiline saatus"

MÜÜA
VEEÄÄRNE KRUNT
Pictoni piirkonnas.
Helistada igal ajal
Tel. 282-9334

ESTO MUTUAL FUND, LTD.
Aktsia hind reedel, 10. juunil $5.04
Walwyn, Stodgell, Cochrane Murray Ltd
145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8.
Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

MARITA'S FINN FOODS & GIFTS
27 Paris St. Sudbury, Ont.
Fourcorner Plaza
Tel. 522-1339

KAASMAALASED
Laenu vajaduse korral kasutage Toronto Eesti Ühispanga madalaid laenuintressimäärasid.
HÜPOTEEKLAENUD 9,5% aastas
Intressid arvestatud veerandaasta viisi. Laenud on lahtised.
PERSONAALLAENUD 10,2% aastas
Personaallaenud on laenuvõtja surma või jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10 000.— ulatuses.
ÜHENDUSES ON JÕUD!

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Toronto eestlased tähistavad võidupüha Devils Elbow's

Võidupüha ja võidutuled 23. juunil tähistasid meie kodumaal vabaduse võitu. Siis mängiti, lauldi ja tantsiti leegitsevate tulekeelte valgusel, peeti kõnesid, kuulati neid uhkusega ja joodi vaba kodumaa terviseks.

Võidupüha oli meil teiseks tähtsamaks riigipühaks, seistes väga lähedal meie Vabariigi aastapäevale 24. veebruaril. Ka paguluses on Toronto Eesti organisatsioonid sellest ikka lugu pidanud oma suvepäevade korraldamisega ja samal ajal võimaldanud ka Võidupüha tähistamist. Kuhu jäid aga organisatsioonide suvepäevad sel aastal?

Kas peame laskma Võidupühal mööduda nii vaikselt ja võõralt, millega meil midagi tegemist ei ole?

Ei. Meie ei saa jätta võidutuld süütamata. Meie ei tohi salata oma ajalugu, selleks pole meil mingit õigust.

Sellepärast süütame selgi aastal võidutule Vaba Eesti auks, peame ära oma kõned ja siis laulame ja tantsime, nii nagu seda tehti varemgi.

Sõbralikus koostöös Toronto Eesti Võitlejate Ühing ja Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Selts löövad käed külge ja korraldavad suure võidutule „Devils Elbow's", 25. juunil. Võidutule tõrvikud on juba korda seatud, lõkketule palgid metsast kohale veetud, piduplats korrastatud ja veel palju muid töid tehtud, mis sellise asja korraldamisel paratamatult teha tulevad.

Võidutule süütab aupeakonsul Ilmar Heinsoo, pidukõne peab Ülemaailmsete Võitlejate Ühingute Keskuse vastne esimees A. Jurs,

avasõna lausub Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees K. Tori ja lõppsõnas tänab kõik Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi esimees Ü. Villmäe. Lõkketule hoogsate laulude eesti hoolitseb M. Niinvee ja tantsumuusika eest vastutab G. Iltali orkester. Einelaud on teadlikes kätes. Karastavad joogid jäävad aga iga mehe enda hoolitseda. Telgitamisruumi on ohtralt. Sissepääs, $3.00, peaks olema kerge igale taskule.

Kallid kaasmaalased, tulge hulgaliselt Võidupüha tähistamisele. tundke rõõmu ja uhkust sel päeval. Tulge ohtralt, tulge varakult, nautige ilusat suvepäeva ja kohake sõpru.

—m

Aforism

Luule arvustamine on mõistelise ümberluuletamine.

JUHANI SILJO

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$28.—	$30.—
Poolaastas	$14.50	$15.50
Veerandaastas	$ 8.—	$ 8.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$46.—	$51.—
Poolaastas	$23.50	$26.—
Veerandaastas	$12.50	$14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $60.—, poolaastas $30.50, veerandaastas $15.50
Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centt.
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197..... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunénud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

467 Sherbourne St, Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1498

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159

R. S. KANE

Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

101 võistlejat Jõekäärul kergejõustikumängudel

Jõekäärul toimunud gaid- ja skautmalevate ühistel kergejõustikuvõistlustel 11. juunil oli rekord-arvuline osavõtjatehulk — 101 noort vanuseklassides 6—73 a. Kohal viibis ka tublisti pealtvaatajaid ning juhte. Selgel, paraja soojusega päeval toimus 1882 erivõistlust, mis kiirelt leidsid tee teadetelauale ning andsid pidevalt üldpilgu tulemuste arengule.

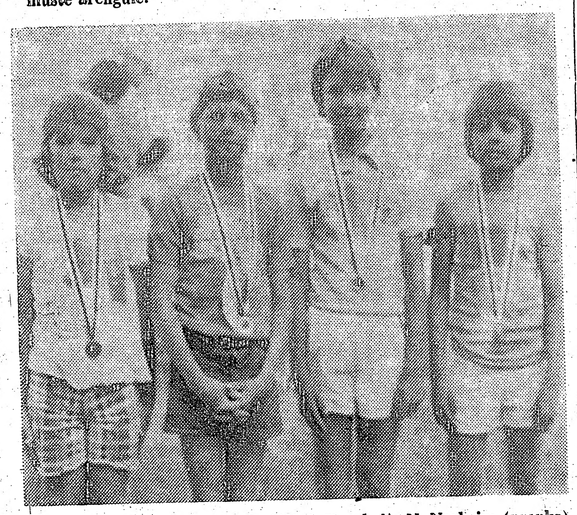

8—9 aastaste skautide klassi võitjad. Vasakult: N. Norheim (pronks), P. Sõrra (hõbe), K. Konze (kuld) ja P. Pint (pronks). Foto: J. Säägi

Parimaks hellakeseks osutus Ingrid Jürman Põhjala Tütarde lipkonnast ning parimaks gaidiks võistlustel oli Tiina Järve Rajaleidjatest, kes mõlemad omandasid vastavad gaidmaleva rändkarikad järgnevaks aastaks. Allan Mägi Lembitust sai Toronto Eesti Suusaklubi 3000 m jooksu rändauhinna esimeseks võitjaks ajaga 13.32,0.

Parima hundu ja skaudi rändkarikate võitjad on Toronto Kalevi lipkonna otsustada ning tulemused ei ole trükkiminemisel selgunud.

Võistlustest osavõtt jaotus gaidmalevale 34 osavõtjaga ning skautmalevale 67-ga. Lipkondadest esinesid Rajaleidjatel 14, Põhjala Tütardel 17, Lembitul 28 ning Toronto Kalevil 33 võistlejat. Kokku 9 tulid teistest üksustest.

Malevad avaldavad tänu kõikidele pealtvaatajatele ning tehnilistele abilistele.

Järgnevalt on esitatud võistluste kokkuvõttelised tulemused Erialade saavutused on aga saadetud kõikide üksuste spordijuhtidele.

GAIDMALEVA TULEMUSED:

6—7 a.: 1. Ingrid Kängsepp (Rajaleidjad — lühendatult R), 2. Ellen Silm (Põhjala Tütred — lühendatul PT), 3. Laura Randmaa.

8—9 a.: 1. Ingrid Jürman PT, 2. Kadri Sepp R, 3. Ingrid Silm PT.

10—11 a.: 1. Juta Metsala PT, 2. Monika Pint PT, 3. Vivika Rasins PT.

12—13 a.: 1. Linda Paju PT, 2. Vivian Oder PT, 3. Linda Halling PT.

14—15 a.: 1. Tiina Järve R, 2. Linda Laikve PT, 3. Tiina Tigane R ja Heidi Laikve PT.

16—17 a.: 1. Tiina Toop R, 2. Eva Tigane R, 3. Liis Truuvert PT.

SKAUTMALEVA TULEMUSED:

6—7 a.: 1. E. Naar (Toronto Kalev — lühendatult K), 2. M. Kask, 3. Paul Tae K.

8—9 a.: 1. M. Konze (Lembitu — lühendatult L), 2. Peeter Sõrra K, 3. N. Norheim K.

10—11 a.: 1. Erik Tallmeister L, 2. Toomas Loite K, 3. Toomas Palo L.

12—13 a.: 1. Ivar Luksepp L, 2. Riki Tae K, 3. Robert Sermat L.

14—15 a.: 1. Martin Toomas L, 2. Peeter Pahapill K, 3. R. Saarna K.

16—17 a.: 1. Robert Vessmann L, 2. Indrek Koop L, 3. Elmar Oiling K.

18—19 a.: 1. Lembit Tork L, 2. Carl Pahapill K, 3. Olev Lepik K.

20—39 a.: Jaak Järve L, 2. Hillar Randlaid.

40—49 a.: 1. Jaan Lepp Skautmalev, 2. Jaan Roos L.

50—59 a.: 1. Viktor Vessmann L.

70—79 a.: 1. Kustas Liivamägi TESS.

Parimad gaidid oma vanuseklassis. Vasakult: Eva Tigane (hõbe), Tiina Toop (kuld) ja Liis Truuvert (pronks). Foto: J. Säägi

3000 M JOOKS:

Hundud: 1. K. Konze L 15.14,6.

Skaudid 12—13 a.: 1. Allan Mägi L 13.32,0, 2. Ivar Luksepp L 13.58,4, 3. Paul Kängsepp L 14.54,5.

Skaudid 14—15 a.: 1. Hillar Heine K 14.19,0.

Skaudid 40—49 a.: 1. Jaan Roos L 10.33,0, 2. Jaan Lepp Skautmalev 14.50,2.

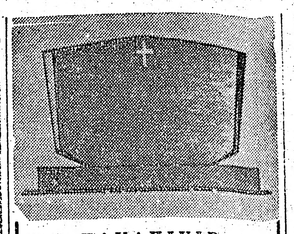

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

Teen igasuguseid
MAALRITÖID
seest ja väljast, tapeedid ja „Vinyl".
Üle 20 a. kogemused.
Tel. 769-8038

TENNISE KURSUSED

Lähema informatsiooni saamiseks palun helistada Jaan Lents'ile, tel. 497-4291.

Vähene mänguoskus soovitav.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

Õigusminister nõuab politseile suuremaid võimupiire

OTTAWA — Kanadas on tekitanud suurt sensatsiooni CBC kaheosaline televisiooniprogramm „Connections", mis kirjeldab organiseeritud kuritegevust Kanadas. Saade on hästi koostatud ja paljastab kartmatult Mafia ja teiste kurjategijateliigade põrandaalust kuritegevust, mis on imbunud Kanada ühiskonda. Kanada õigusminister Ronald Basford mainis ajakirjanikele, et Kanada peab politsei võimupiire suurendama kahtlusaluste kõnede pealtkuulamiseks, et paljastada sellega kurjategijaid. Ronald Basford ütles, et ta ei poolda kuningliku komisjoni moodustamist organiseeritud kuritegevuse uurimiseks, kuna see on asjatu aja viitmine ning ei anna soovitud tulemusi.

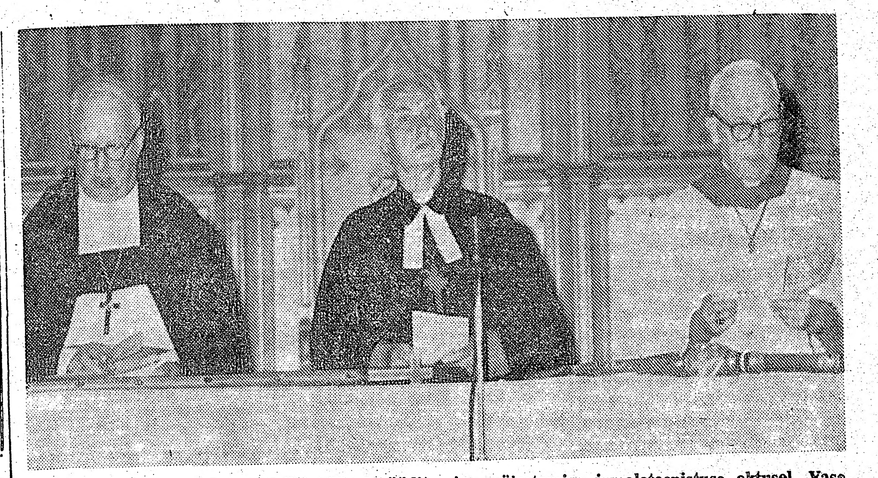

Balti rahvusgruppide kõrgemad vaimulikud küüditamise mälestamise jumalateenistuse aktusel. Vasakult: eesti piiskop K. Raudsepp, läti peapiiskop A. Lusis, leedu piiskopi esindaja monsignor A. Balkunas. Foto: T. Säägi

Haarav küüditatute mälestamine Torontos

(Algus lhk. 1)

R. Stanbury peatus pikemalt 15. juunil alanud Belgradi konverentsi juures, mis on mõeldud kaks aastat tagasi Helsingis toimunud koostöökonverentsi järelkonverentsina.

Kõneleja väitis, et Kanada parlamendiliikmed on tundnud suurt huvi Helsingi kokkulepete rakendamise vastu ning seetõttu on vajalik, et parlamendiliikmed kuuluvad Kanada esindusesse Belgradis. Saadud informatsiooni ja kogemuste põhjal ei kavatse N. Liit rakendada inimõiguste rakendamise kokkuleppeid Helsingi dokumentide põhjal ning kanadalased ei saa sellega kunagi leppida, et nendest kokkulepetest mööda minnakse. R. Stanbury ütles, et möödunud aastal said N. Liidust loa Kanadasse tulemiseks ja siin oma perekondadega ühinemiseks 287 isikut, kuid tuhanded palved ja sooviavaldused on tagasi lükatud.

Lõpuks kinnitas kõneleja, et kanadalsed ei saa unustada Balti rahvaste küüditamist, kuna vabadus ei kuulu mitte ainult kanadalastele vaid ka eestlastele, lätlastele ja leedulastele.

Parlamendiliikme R. Stanbury kõne järele kandis Balti Liidu, Balti Naiste Nõukogu ja Balti keskorganisatsioonide läkituse Kanada peaminister Trudeaule ette Balti Naiste Nõukogu president H. Aruja. Läkituses nõutakse Kanada valitsuselt, et ta taotleks alati inimõiguste rakendamist Balti riikides ja mujal maailmas ning esineks juhtivalt Belgradi konverentsil inimõiguste rakendamise nõudmisel.

Lõpuks nõutakse läkituses, et Kanada valitsus saadaks oma delegatsiooni koosseisus Belgradi konverentsile ühe või rohkem balti päritoluga isikuid, kes tunnevad põhjalikult olukorda N. Liidu poolt okupeeritud Ida-Euroopas.

Eestlaste poolt olid läkitusele alla kirjutanud L. Leivat, H. Aruja ja U. Petersoo, lätlaste poolt T. Kronbergs ja leedulaste poolt I. Simanavicius.

Läkituse ettekandmise järele kõlasid Estonia orkestri saatel mälestusteenistusest osavõtjailt kõigi kolme maa rahvushümnid ning seejärele kuulutas lippude kirikust väljaviimise tseremoonia sisuka ja õnnestunud teenistuse lõppu.

Jumalateenistus ja kontsert-aktus toimus sel aastal eestlaste juhtimisel, kes presideerivad Balti Liidus ja Balti Naiste Nõukogus.

Eestlased andsid seekord kontsertosas eriti tugeva panuse ning samuti oli jumalateenistusel tegev Toronto Vana Andrese koguduse organist Jaak Kivik.

Müüdi maha PEN-klubi põhimõtted?

Rahvusvahelise PEN-klubi juhid viibisid külas Moskvas

LONDON — Ajalehe „Times" teatel viibisid Moskvas rahvusvahelise PEN-klubi esimees peruulane Mario Vargas Llossa ja klubi sekretär inglane Peter Elstob, pidades salajasi läbirääkimisi nõukogude kirjanike liiduga.

Nende sihiks näis olevat, katsuda nõukogude kirjanike saada tagasi PEN-klubi liikmeiks. Vene kirjanikud alluvad rangelt partei kontrollile, mis on mitmes osas vastukäiv PEN-klubide põhimõttetele.

Juhtide külaskäik tekitas teravaid lahkarvamisi PEN-klubi nõukogu koosolekul Hamburgis. Nõusolek külastuseks anti alles siis, kui juhatuseliikmed olid lubanud, et nad ei lahku mingil tingimusel klubi põhimõtetest ja et venelased pole esitanud mingisuguseid tingimusi läbirääkimiste alustamiseks.

On avaldatud kahtlust, et venelased on näiliselt nõus PEN-klubide põhimõtetega, mis nõuavad vaba raamatute ja informatsiooni liikumist kogu maailmas ja on vastu igasugusele vabaduste piiramisele.

Samuti on PEN liikmetel õigus arvustada kõikjal ja kõike. Pealegi kasvab just praegu Venemaal ja Ida-Euroopas surve kirjanikele ja publitsistidele, paljud neist on vanglates või neid kiusatakse muul viisil taga. Viimati keelati poola kirjanike delegatsioonil ära osavõtt PEN-klubi koosviibimisest.

Moskva on soovinud PEN-klubi nõukogus saada vähemalt kuus häält, kuna nõukogude kirjandus olevat multinatsionaalne.

See koos teiste Ida-Euroopa kirjanike häältega moodustab liiga suure häältegrupi PEN-klubide nõukogus.

Neile probleemidele lisaks on nõukogude kirjanikud (s.t. partei) vastu sellele, et Ida-Euroopast põgenenud kirjanikud on PEN-i liikmed oma iseseisvate klubidega. Seni on N. Liidu kirjanduspolitrukid seisukohal, et see on tõsisemaid takistusi selleks, et nõukogude kirjanikud ühineksid PEN-klubidega.

Pagulaskirjanikud on teatud määral rahutud, arvestades võimalust, et PEN-klubide juhtkond võiks „müüa maha" pagulaskirjanike õigused selleks, et saada nõukogude kirjanikke uuesti PEN-i liikmeiks.

Ontario sotsialistide juht loobub oma kohast

Ontario sotsialistide juht Stephen Lewis, kelle partei kaotas viimastel provintsivalimistel viis kohta, tegi teatavaks, et ta loobub Ontarios NDP juhi kohast. 39-aastane Lewis on parteid juhtinud juba 1970. aastast saadik ning oli edukas eriti eelviimastel valimistel, mil ta partei tuli provintsivalimistel teisele kohale ning Lewis oli ametliku opositsiooni juht. Praegu ei ole selge, kes sotsialistidest võiks olla Lewise mantlipärijaks.

Peetri koguduse kalmistupüha

Pühapäeval, 26. juunil toimuvad jumalateenistused kahel kalmistul: esimene Westminister Memorial kalmistul (Christ Section) kell 11 hommikul. Pärjapanek nende mälestuseks, kelle kalmud teadmata või meist kaugel.

Teine peetakse Mount Pleasant kalmistul (section 46) kell 2 p. l. Mõlemal jumalateenistusel teenib õp. Oskar Puhm ja mängib Vaimulik Orkester Inga-Pia Korjuse juhatusel. Mälestamisi.

Vajatakse „EESTI KODU" korterimajadele

VALITSEJAT-MAJAHOIDJAT

Lähema informatsiooni saamiseks helistada:
A. Sepa, tel. 421-5828 või H. Urm, tel. 239-9449

EAK JUHATUS

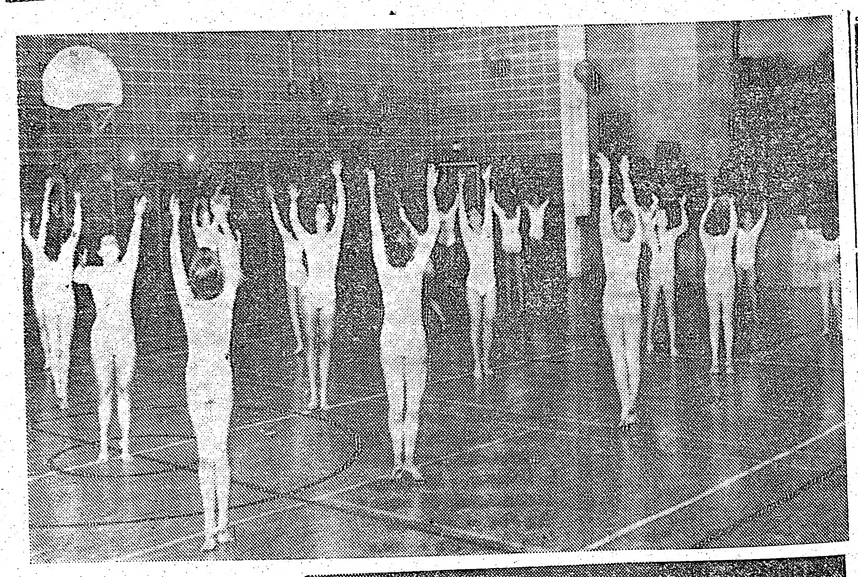

Populaarsed võimlemispidustused Montrealis

Montreali naisvõimlejad Hilja Pauli juhatusel andsid 1. juunil Gadbois Center'is rikkaliku ülevaate oma tegevusest. Hiigelvõimlas esines üle kuuekümne võimleja, kes said rohkearvulise publiku poolt (enamuses teistest rahvustest) suure aplausi osalisteks. — Ülemisel pildil teismelised ja väikesed tüdrukud esitavad harjutusi pallidega kuna alumisel pildil üks noorem võimleja annab oma juhile Hilja Paul'ile üle lilli. Hilja Pauli võimlemiskool kannab nimetust — „Eesti" School of Modern Gymnastics. Foto: E. Sügise

Eesti okupeerimine ei ole N. Liidu sisemine asi

New Yorgis toimus Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu täiskogu koosolek

11. juuni peeti New Yorgis Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu täiskogu koosolek, millest võttis osa 26 esindajat seitsmelt eestlaste asukohamaalt. Koosoleku algul tegi Eesti Vabariigi esindaja peakonsul E. Jaakson teatavaks ja kandis ette neil päevil tema kätte jõudnud president K. Pätsi poolt vangistuses käsitsi kirjutatud tema allkirjaga kolm kirja, mis on määratud eestlastele kodumaal ja välismaal ja Liitunud Rahvaste peasekretärile. Järgnesid tegevuse aruannete kinnitamine, tegevuskava ja eelarve vastuvõtmine ja valimised. Ü. E. Kesknõukogu esimeheks valiti tagasi senine esimees A. Anderson. EKN Kanadas esindajaina võtsid Torontost koosolekust osa EKN esimees U. Petersoo ja juhatuse liikmed H. Lupp, E. Salurand ja H. Teder.

Ü. E. Kesknõukogu täiskogu koosoleku avas esimees A. Anderson, tervitades kõiki osavõtjaid, eriti uut osavõtjat pr. E. Kapostini, kes esindas Hollandi Eesti Seltsi. Leinaseisakuga mälestati surma läbi lahkunud täiskogu liikmeid E. Kuiki, O. M. Piirsalut ja Euroopa Büroo juhatajat A. Rebast. Pärast palvust praost A. Hinno poolt valiti koosoleku juhatajaks U. Petersoo, I. Pleer ja Harry Must, protokollijaiks Ed Rubel ja E. Salurand.

Eesti Vabariigi esindaja E. Jaakson oma sõnavõtu algul kandis ette eriteid kaudu tema kätte jõudnud president K. Pätsi poolt kirjutatud kolm kirja.

E. Jaakson mainis, et Eesti vabadusvõitlus oleneb suurel määral meie rahva sisemisest jõust ja vankumata tahtest elada vabana ja iseseisvana oma põlisel isade maal. Eestlased välismaal on püüdnud teha oma jõudude kohaselt mis vähegi võimalik, et selles võitluses abistada oma kodurahvast.

Eesti küsimust ei saa eraldada kogu Ida-Euroopa poliitilise tuleviku küsimusest, mainis E. Jaakson, kes kinnitas, et selles piirkonnas laieneb pidevalt rahulolematus rahvamasside hulgas.

Kõneleja nentis, et president Carter on esmakordselt tõstnud inimõiguste küsimuse rahvusvahelisele areenile, mis venelastele palju tüli ja pahandust on toonud. E. Jaakson kinnitas, et ta on esitanud seoses eelpoleva Belgradi konverentsiga Ühendriikide riigisekretärile ametliku Eesti noodi, milles juhiti tähelepanu Eesti okupeerimisele ja eesti rahva põhiliste õiguste pidevale rikkumisele, venestamise hädaohule ning tööjõu ja loodusvarade ekspluateerimisele.

Nii inimõiguste kui ka Eesti Vabariigi territoriaalse puutumatuse rikkumist ei saa N. Liit lugeda oma siseasjaks.

ÜEKN tegevuse aruanne esitati koosolekule kirjalikult. Kirjalikku ülevaadet täiendasid esimees A. Anderson ja peasekretär E. Vallaste. A. Anderson rõhutas Ülemaailmsete Eesti Päevade suurt tähtsust meie rahvuslikus elus ja Eesti tutvustamisel väljaspoole. Avaldab Ü. E. Kesknõukogu tõsist tänu Ü. E. P. esimehele K. Popp'ile, Peakomiteele ja kõigile Eesti Päevade läbiviimisele kaasaaidanuile. E. Vallaste juhtis tähelepanu Euroopa inimõiguste ja enesemääramise konverentsile Tegernsees Lääne-Saksamaal, kus ÜEKN'i esindas Euroopa Büroo juhataja A. Joonson. Konverentsist võttis osa üle 100 akadeemiku ja riigitegelase.

Tegevusaruanne näitab ÜEKN tegevust aruandeaastal vabadusvõitluslikul ja eestluse viljelemise aladel 24 punktis.

Esile tõstetakse, et Euroopa julgeoleku ja koostöö konverentsiks Belgradis koguti Põhja-Ameerikas ja Euroopas, koostöös Kanada ja Rootsi eesti organisatsioonidega, poliitilistel põhjustel arreteeritud või hukatud eestlaste kohta ulatuslik nimestik esitamiseks konverentsile Belgradis.

Võeti osa Euroopa Inimõiguste ja enesemääramise konverentsist Tegernsees ja Kesk- ja Ida-Euroopa poliitiliste militantide organisatsioonide tegevusest. See töötab London—Pariis-Müncheni teljel ja eestlaste esindajaks on seal Hilda Weide. Võeti osa eesti, läti, leedu ja baltisaksa koostööd vabadusvõitluse alal Koordineeriva Balti Seltsi Saksamaal töökoosolekutest Lüneburgis jne.

EKN Kanadas tegevusest andis kokkuvõtliku ülevaate EKN esimees U. Petersoo, märkides häid ühendusi parlamendiliikmetega, Balti Õhtuid Ottawas ja kokkusaamist välisministeeriumi esindajatega Torontos, kus kinnitati, et Kanada võtab Belgradis kindlasti üles inimõiguste rakendamise küsimuse.

I. Pleer märkis mõningaid punkte Rahvuskomitee tegevusest. Välisministeeriumis olnud nõupidamisel Belgradi konveretsi küsimuses said ikestatud rahvaste esindajad oma seisukohti ette tuua. Nõupidamisest võttis osa ka USA delegatsiooni esimees Belgradis Sherer.

Eestlaste esindaja Balti-Ameerika komitees M. Kari andis pikema ülevaate saadikutekoja liikme Fascelli komisjoni tööst, kes on kogunud rohkesti materjale Belgradi konverentsi ettevalmistamiseks. Fascelli komisjoni liikmed kuuluvad ka USA delegatsiooni Belgradis.

Ü. E. Kesknõukogu rahaline aruanne esitati tasakaalus $10.837 suuruses, kusjuures eritoetusi on saadud $5.953.

Peale jooksva eelarve on ÜEKN juures eriarvetel kasutamata erifondid $15.900 ja 10.600 suuruses. Rahalise aruande kohta andis lähemaid seletusi esimees A. Anderson, kes ühtlasi selgitas mõnedes ajalehtedes vildakalt käsitatud ühelt Austraalia eestlaselt saadud $15.900 suuruse toetuse kohta. See toetus oli antud Kesknõukogule vabadusvõitluslikuks tööks enne Vabadusfondi loomise otsust Rahvuskongressil ja seisab alles erifondis. Vabadusfondi arvele on sama isik teinud hiljem sissemaksu $10.600, mis seisab puutumata kuni Vabadusfondi tegevusse rakendamiseni. On tehtud ettevalmistusi Vabadusfondi statuudi loomiseks. See saab toimuda New Yorgi osariigi seaduste alusel ja sel alal on väga nõudlikud eeskirjad.

P.rast sõnavõtte kinnitati esitatud aruanded ühel häälel.

Tegevuskava kohta andis lähemaid selgitusi E. Vallaste. Tegevuskava on koostatud senise väljakujunenud tegevuse alusel. Belgradi konverentsi jaoks jätkatakse materjalide kogumist ning vajaduse ja võimaluse puhul tahetakse saata esindaja Belgradi kas eestlaste poolt või ühiselt lätlaste ja leedulastega.

Ühenduses 1980. a. olümpiaadiga on kavas algatada maailma ajakirjanduses aktsioon N. Vene kava vastu korraldada olümpiamängude purje-regatta Tallinnas kui okupeeritud maal, missugune küsimus on üles tõstetud ühes Norra ajalehes.

Sel teel saab Eesti küsimust üles tõsta. Võetakse osa Euroopa inimõiguste ja enesemääramise konverentsist, mis igal aastal toimub Euroopa maade väljapaistvate poliitikute ning teadlaste osavõtul. Presideeriva rahvusgrupina tuleb eestlastel juhtida Ülemaailmse Balti Nõukogu tegevust Nõukogu eestlasest esimehe ja juhatusliikme kaudu.

Tegevuskava küsimustes olid elavad läbirääkimised, milledes selgitati lähemalt üksikuid punkte. Aktsioonis Tallinna regatta vastu tuleks kaasa tõmmata sportlikud organisatsioonid. I. Pleer juhtis tähelepanu kommunistlike agentuuride taotlustele pagulaskondade lõhkumiseks ja lahkhelide tekitamiseks. Sellele tuleks vastu astuda.

Pikemaid läbirääkimisi oli Austraalia ettepaneku kohta, võtta väljatöötamisele statuut ülemaailmseteks Rahvuskongressideks, mis korraldatakse Eesti Päevade puhul. Ettepanek võeti tegevuskavasse juhatuse poolt esitatud kujul. Seejuures selgitati mõningaid eelmise Rahvuskongressiga ühenduses olnud küsimusi.

Tegevuskava võeti vastu A. Andersoni poolt esitatud täiendusega, millega Rootsi Eestlaste Esindusele tehti ülesandeks 1980. a. Eesti Päevade ajal Rahvuskongressi korraldamine.

Eelarve võeti vastu $10.000 suuruses.

ÜEKN esimeheks valiti ühel häälel tagasi senine esimees A. Anderson ja juhatuse liikmeiks Mäido Kari (Austraalia), Ilmar Pleer (Ühendriigid), Kaljo Popp (Inglismaa), Harald Raudsepp (Kanada) ja Eduard Vallaste (Saksamaa). Revisjoni komisjoni liikmeiks A. Hinno, G. Buschmann ja E. Rubel. Euroopa Büroo juhatajaks A. Joonson, A. Luik ja V. Pärtel. Peavolinikeks Washingtoni valiti G. Buschmann ja K. Popp.

Koosolekult otsustati saata tervitus Ühendriikide presidendile.

Ü. E. Kesknõukogu täiskogu asjalik töökoosolek lõppes kell 5. p. l. hümni laulmisega.

EESTI KODU

EAK korraldab pühapäeval, 10. juulil „Eesti Kodu" ümbrusega ja vabade korteritega tutvumise — „open house".

Juhatus palub kõiki, kes on kaalunud „Eesti Kodusse" elama asumist, otsustamisega rutata; veel on saada 2-magamistoaga ja üksikisiku kortereid.

Meie projekt on leidnud tunnustust ja hindamist naaber- ja hõimurahvaste juures. Kuna EAK peab leppe järele kogu projekti võlavabalt „Eesti Kodule" lähemal ajal üle andma, siis on juhatus tõsiselt kaalunud pöördumist teistest rahvustest ostjate poole pärast 20. juulit.

EAK JUHATUS
958 Broadview Ave., Toronto

Tiit Romet pääses käeluu murretega

Nüüd on selgunud, et möödunud nädalal Ottawa lähedal autoõnnetuse ohvriks langenud Tiit Rometi vigastused ei ole nii suured kui esialgu kardeti. Ta pääses raskest autoõnnetusest, kus tema kaasasõitja Kanada nimekas sportlane Jim Buchanan sai surma, nagu imekombel eluga. Nagu selgub, juhtis õnnetuse momendil autot Jim Buchanan, kuna tema kõrval istuv Tiit Romet oli jäänud magama. Tiit Romet tuli alles haiglas meelemärkusele ja kuulis mis oli juhtunud. Tal on vasaku käe luu kahest kohast murdunud ja haav kuklas, kuid arvatakse, et ta pääseb peatselt haiglast välja. Auto oli kokkupõrkel täielikult purunenud, ainult juhi kõrval asuv istekoht, kus asus Tiit Romet, oli imekombel terveks jäänud. Tiit Romet on lõpetanud Toronto ülikooli kehalise kasvatuse osakonna ja teeb praegu magistritööd samal alal.

FINN TASTE BAKERY

7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824

Meilt saate maitsvaid saiu ja küpsiseid pidudeks ja igapäevaseks.

Ari avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—8, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

H. KIVI
INCOME TAX & INVESTMENT CONSULTANT
TEL. 759-3588
50 MUNSON CR. SCARBORO, ONT.

ÜKS VANEMAID SOOME SAUNAAHJUDE VALMISTAJAID KANADAS

11 erinevat soome saunaahju tüüpi ja absoluutselt parimad puudega köetavad saunaahjud.

Lähemaks informatsiooniks:

Fenno Sauna Enterprises Ltd.

124 Manville Rd. Unit M—I, Scarboro, Ont. M1L 4J5
Telefon 759-3935, Muskokas õhtuti ja nädalalõppudel:
telefon 1-705-762-5393

Kommunist ei ole populaarne

Esimesed vabad valimised Hispaanias pärast 41 aastat kestnud vaheaega

MADRIID — Kolmapäeval, 15. juunil, toimusid Hispaanias esimesed demokraatlikud valimised viimase 41 aasta jooksul. Toimetustöö lõpul ei olnud valimiste tulemused veel selgunud, kuid asjatundjate arvates suruti valimistel tahaplaanile pahem- ja parempoolsed ekstremistid.

Hispaania valijatel oli kahtlemata suuri raskusi sobivate meeste ja naiste leidmiseks parlamenti, kuna kogusummas kandideeris 557-le kohale parlamendis umbes 6000 isikut.

Suuri raskusi oli valijatel ka õige partei leidmisega, kuna valimistel esines oma kandidaatidega kümmekond ülemaalist parteid,

kelledele liitusid veel paarkümmed kohalikku regionaalset parteid.

Poliitilised vaatlejad kalkuleerivad, et valimistel tuleb võitjaks praeguse peaministri Suarez'i Demokraatlik Keskliit, kuid kellele tugevat konkurentsi võib pakkuda Felipe Gonzalez'i Sotsialistlik Töölispartei.

Kommunistide ja konservatiivide parteide populaarsus on tunduvalt väiksem eelmainitud parteide populaarsusest.

Protseduuriküsimused Belgradi konverentsil arutusel

BELGRAD — Jugoslaavia pealinnas Belgradis algas möödunud kolmapäeval koostöökonverentsi järelkonverents, kus tuleb vaatlemisele ja arutamisele, kas Helsingis dokumentidele allakirjutanud riigid on oma lubadusi täitnud. Arvatakse, et konverentsil tekib kõige rohkem kõnelusi inimõiguste printsiipide rakendamise pärast kuna N. Liit jatkab endiselt oma kodanike tagakiusamist ning ei pööra inimõiguste printsiipidele vajalikku tähelepanu.

Konverentsil tulevad esmajoones kindlaks määrata protseduuriküsimused, mis võtavad tõenäoliselt väga kaua aega, kuna raudeesriidetagused riigid ei taha esilekerkinud probleeme arutada detailides vaid libiseda neist mööda üldiste üleminekuvormelitega.

Lääneriigid seevastu on huvitatud detailidest ning kõigi vahepeal esile kerkinud küsimuste põhjalikust läbiarutamisest, kusjuures erilist tähelepanu kavatsetakse pühendada inimõiguste rakendamise küsimusele,

mis on N. Liidule ja teistele kommunistlikkudele riikidele valutavaks hambaks.

Mainitakse, et konverentsi esimesed kokkutulekud kuluvad peamiselt ettevalmistavale tegevusele ja alles oktoobrikuus jõutakse tõenäoliselt nii kaugele, kus kõrgemate positsioonidega diplomaadid ja esindajad hakkavad arutama põhilisi probleeme.

Laulupidustused Tamperes

Eestlaste Kaleva nimeline koor saavutas lauluvõistlustel kuldmedali

HELSINGI — Tamperes peeti 1.—5. juunini suurem muusikapidustus „Sävel 77" (Heli 77), kus toimus ka kooride vaheline lauluvõistlus. Kuldmedaliga hinnati ungari Miskoleini 6. algkooli muusikaosakonna koori, Tallinna segakoori Kalevat ja soome polütehnika koori.

Tampere päevaleht „Aamuleht" kirjutab, et sel laulupidustusel oli hõimutunne eriti soe ja see tõusis kõrgemale just reedeõhtusel Tampere ülikoolis peetud eestlaste Kaleva koori kontserdil. Öeldakse, et see segakoor on kokkuseadelt eriti tasakaalustatud, sest üle 60-st lauljast on pooled mehed. Selletõttu on koori harmoonia eriti täielik ja ilmekas.

Suurepäraste sopranite tõttu esitati laulud kõrgeis helides, mis andis esitusele selge helivärvingu.

Tallinna segakooril Kaleva olid kaasas koorisolistiks Teo Maiste, koori juhatas Uuno Taremaa, kelle abiks oli Ylle Erik. Ajalehest selgub, et see koor on üks Eesti tippkooridest kolme parima hulgas. Kooris on 42 nais- ja 48 meeslauljat. Koor on käinud esinemisreisidel peagu kõigis N. Liidu piirkondades. Soomet on koor külastanud 1970 ja Bulgaariat 1972. Soomega loodi laulusidemeid 1975 Tallinna laulupeol.

Reedene segakoori esinemine võeti väga avatud südametega vastu. Kava algosas laulis koor peamiselt liihemaid laule, mis ei näidanud veel koori täisvõimeid. Härma „Kojuigatsus" ja Ernesaksa „Kutse", kus sooloosa laulis toredahäälieliselt T. Maiste, olid algusosa parimad. Teine pool algas Kuula „Päikesetõusuga", kus koor muutis elavaks Koskennieme teksti peensuse. Kontserdi kavas oli paar vene heliloojate ja neli vene rahvalaulu. Samuti üks eesti rahvalaul „Küla kuuleb".

Vaimustatud kuulajaskond nõudis koorilt mitu lisapala nende hulgas ka Paciuce „Soome laulu".

Koori kaks juhatajat valitsesid mõlemad koori, tuues oskuslikult koorilt välja kõik võimed. Basside hääleline koostöö oli valitsetud, tenoreis ilmnes natuke liigset lahtisust, alt laulis oma osa veatult ja sopranid olid suurepärased, märgib kontserdi arvustaja Aarne Aartio.

Järgmisel päeval oli laulupidustuse üheks suursündmuseks Kaleva koori ja Tampere linnaorkestri ühisel esitusel Haydni oratoorium „Aastaajad". Seda on Soomes väga harva esitatud ja pealegi anti see seekord eesti-soome ühistööna, tuntud eesti orkestrijuhi Neeme Järvi juhatusel.

Soomes on suviti mitmeid tähelepandavaid muusikasündmusi, mille vastu ka väljaspool huvitatud ollakse. Seekordsest aga kujunes hõimuarmastusest südameid soojaks tegev sündmus. Kaleva koori juhataja U. Taremaa ütles nende päevade kohta ajalehele, et Tampere kooripäevad olid tõesti head ja lisas, et „meile meeldivad külaskäigud välismaile, kokkupuutumised teiste kooridega, laulmine, nootide vahetamine.

Võistlus Soome pääsemiseks oli kõva koori 90 laulja hulgas kuna osa lauljaid pidi jäämа „abikoorina" koju. Leht lisab, et Taremaa räägib nii puhast soome keelt, et teda ei saagi pidada lahetaguseks naabriks.

Talgud Hiiukülas

Möödunud laupäeval korraldas Hiidlaste Selts tavakohased jaanitule eelsed talgud Hiiukülas, Nottawasaga jõe kaldal. Kuna hiidlaste jaanituli leiab aset laupäeval, 18. juunil, siis korrastatakse jaanitule ümbruskonda nädal varem.

Lisatööd oli pahanduse läbi siginenud kahes Hiiuküla suvilas. Nimelt olid vandalistlikud lõngused sisse murdnud eelmisel nädalal Einar Vähi ja Valve Martini suvilatesse ja purustanud seal aknaklaasid, lambid ja muud purunevat, samuti kaasa võtnud hinnalisemaid aparaate ja muud. Purustuste parandamine võtab aega, raha ja tööd. Sellest hoolimata otsustati minna kavakohaselt edasi jaanitule pidamisega.

Talgutest võtsid osa peale Hiiuküla pererahva ja seltsi juhatusliikmete A. Leis ja E. Kaju. Perenaised V. Martin, A. Vähi ja E. Vainola pakkusid talgulistele lõunat. Tublideks niitjateks osutusid noorperemehed Sulev ja Toivo. Jääb veel paar käeliigutust järele ja siis on Hiiuküla valmis jaanituleliste vastuvõtuks.

Suurem osa New Brunswicki 107-st katustega kaetud sildadest asuvad provintsi lõunaosas vähekasutatud teedel, mis suunduvad looduslikult ilusatesse kohtadesse.

Canadian Government Travel Bureau foto

Toimetusele saadetud kirjandus

LÄÄNEKAARE POSTIPOISS nr. 2(85) — 1977. Vancouveri Eesti Seltsi väljaandes kirjutavad LP-T „Eesti Vabariigi 59. aastapäeva aktus", Lembit Pütsepa 59. E. V. aastapäeva kõne 27. veebr. 1977. a., Vancouveri Eesti Seltsi peakoosolek, Vancouveri Eesti Seltsi täienduskoolist, T. Laanemäe „Viis kontserti Vancouveris", Kuldpulm Victorias, Marie Milleri. Raissa Kõvamehe, P. Malveti sünnipäevakirjutused, A. Kalbus „Pensionäride ühingu tegevusest", T. Laanemäe „Noorteteater Kalevala hõimuõhtu", katke J. Lepa kõnest „Eestluse uussünd", R. Kreem organisatsioonide juhtkonna seminar Trenti ülikoolis" ja K. Pikker „Kirjanduslikke uudiseid". Lisaks lühiteateid.

VARRAK nr. 6 (30) — 1977. Inglise keelelise piirkonna eestlaste lugejakirjade kuukirja uues numbris I. Ivand-Mangi „Mineviku rõõmu ja leina päevad", luuletus „Sõduri surm", „Minneste „Mõtteid — ", katkend P. A. Speeki käsikirjast küsimusele: mida pean mina oma seltskondlise tegevuse haripunktiks Kodu-Eestis ja Ameerikas?". Järgnevad E. Johansoni „Sabatöör on relv odav ja efektiivne", mag. V. Luguse ettekanne Torontos, H. Lepp „Kummalised taevakehad", R. Kont „Ikka valesti!", J. Farwick „Eesti tulelaevadel", Th. Talvik „Töötatööliste probleeme", E. Aaviku „Olionismi seminar 2", A. Vares „Jaan tuleb!", Publius „Lihtne, väike kaugekõne" ja O. Laamann „Eestlased Krimmis", nende vahel rohkesti mitmesuguseid lühemaid kirjutusi. Kokku on numbri suurus 80 lehekülge, mis on tekkinud vajadusest pikemate kirjutiste forsseerimiseks.

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 121 — 1977. Sisus H. Ederma „Jaanikuu mõtteid". B. Kangro „Võidupüha võõrsil", J. Pedak „Võidupüha", A. J. Leinjärv „Lapse käsi", B. Lige „Puhkepäevad", H. E. „Rahvarohke meeskoori kontsert", „Leerilaste õnnistamine koguduses", „Eestlased esinesid poola rahvusvahelisel maipeol", J. P. „Tujukiillane maiõhtu Baltimores", L. M. „Baltimore eesti kool lõpetas õppeaasta". Nende vahel lehekülg noortele, kus kaks jutustust „Kojujõudmine Floridast" ja „Suur putukas trepil". Lisaks mitmesuguseid aruandeid ja informatsiooni.

MONTREALI SÕNUMID nr. 102 — Juuni 1977. Sisus J. Raudsepp „Eesti noorte seminar Trent'i ülikoolis". „Montreali Eesti Seltsi peakoosolek", L. „Etniline näitus", H. Muru „Meie kohustused — kas neid täidame?", Helle Vausi lõpusõna Trenti seminaris ja informatsiooni kohalike eestlaste tegevusest.

„VABA EESTLASE" TALITUSES

RAAMATUID

müügil	Hind $	Saatekulu ¢
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Karin Saarsen — Lohengrini lahkumine	4.50	15
„Triinu" ükskhumbreid	1.25	
K. Inno — Tartu University in Estonia	8.50	40
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	3.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — Alamuse Andres — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
T. Tamm — Need teod süüdistavad II	5.—	40
A. Käbin — Vaim ja muld	10.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20

RAAMATUID LASTELE:

Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolilastele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolilastele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

ARVI KORK

MEHHIKO TEEL

16.

Juan Carlos, nii oli meie majaperemehe nimi, sügas mõtlikult pead. Bensiini, sellega on asjad korras, pump näed isegi täna töötab. Hommikusöögiga? Mida härrad sooviks? Mune ja peekonit? Hmm, mune ju saaks, aga peekonit ei ole. Kuidas oleks tacos'tega? Okei, Huevos y tacos. Ja ujuma võtte minna siitsamast trepi servast rannavalli alt, siin pole kedagi nägemas. Niikaua kui naine hommikeinet teeb ja tema ise, Juan Carlos, gasoliini pumpab ja Luis'ega juttu ajab.

Nii siis leppisimegi kokku. Kargasime puutrepist alla rannale, kiskusime riided seljast ja tormasime lainetesse. Rand oli tühi, kedagi polnud näha, aga sellegi poolest peitsin ma oma Colt-püstoli pükste ja särgi vahele ja asetasin oma denim-sombrero veel sellele peale. Ei või ju iial teada. Ja siis jooksin Kiivile järgi.

Meri oli soe ja räpane. Nähtavasti tõi voolus Acapulco solgi siia randa. Vees ujus leivakoorekesi, õlilaike, kummiballoone ja muud sellist rämpsu. Seepärast ei soovinud ma väga sügavale minna, vaid seisin ainult puusadeni vees ja lasksin merelt tulevaid laineid endast üle uhtuda. Kiiv aga sukeldus lainetest läbi ja ujus kui hüljes pikkade tõmmetega välja mere poole. Ma lootsin, et ta on hea ujuja — sellistest murdlainetest poleks ma läbi saanud, et talle appi minna, juhul kui tal oleks näiteks kramp jalga löönud või midagi muud sellist pahandust juhtunud.

Ja siis tuli mul omal pahandus kätte. Nimelt lõi järgmine suurem laine mind lapikuks. Ma kaotasin jalgealuse ja lendasin istukile liivale ja siis see laine rullis mind nii ägedasti, et kaotasin ka pisut nahka. Liiv on ikka liiv ja kui sind vägise üle liiva rullitakse, siis on sul selline tunne, et keegi hiiglane tahab sind liivapaberiga täiesti siledaks nühkida.

Vandudes ja puristades ronisin veest välja. Ja ennäe — nagu igal pool Mehhikos, oli mulle ka siin keegi noor müügimees kaaslaseks tekkinud. Paljujalu, aukline õlgkübar kuklas, räbalas püksid niuete ümber ja nahk mustaks põlenud kui neegril, jälgis mind umbes kümneaastane indiaani-poiss oma mustade-klaaskillu-silmadega. Tal oli hunnik tekiriidest kootud ponchjakke kõrval liival ja hunnik õlgkübaraid teisel pool. Muuseas, mehhiklased ei kanna selliseid suuri kellakujulisi kübaraid, nagu filmides bandidodel on, vaid palju kitsama äärega ja kergemaid, umbes panama-kübara sarnaseid, ääred ümberringi üles keeratud. Tagumiselt kübaraservalt tolkneb alla tükk karvast — noh, ütleme, rotisaba? Võibolla on ka oravasaba, kust mina tean, aga midagi sealt tilgub. Miks? Võibolla selleks, et gringode kurja silma ära hoida.

„Va a comprar un sombrero, senor?" küsis poiss. Et kas soovid osta endale kübarat? Siin ma seisin, paljas kui porgand, tagumik ja põlved marraskil ja tema soovib mulle müüa kübarat?

„Gracias, no", vastasin ebaviisakalt ja püüdsin tast mööda trügida. Vahepeal oli aga liivanõlvale veel mitu inimest tekkinud, mõned veel naissoost, kes kõik kaubalaadungeid kandsid. Ja nad kõik näisid olevat teel minu poole!

„Va comprar una camisa, senor?" Et kas sa soovid osta särki?

„Como mucho?" Kui palju?

Nad on nagu verekoerad seal Acapulco kandis — vaevalt astub turist kuskilt lagedale, kui nad on tal juba ringis ümber. Senor, senorita, senore, ostke särki, rätikut, kübarat, sõrmust.

Soovite lasta kingi viksida, soovite minna mängupõrgusse, lõbumajasse, pullivõitlusele — ma viin, ma juhatan, ma tunnen kedagi kes viib või juhatab. Kui kuskil mererannas peatuma jääd, et leiba luusse lasta või ehk detektiiv-novelli lugeda, on sul mõne minutiga terve rida neid ümber. „Hei, senor, osta päikeseõli — väga hea õli, kookospähkleist tehtud, just gringode jaoks, nad põlevad ju muidu väga kiiresti ära. Ainult kümme peesot, senor! — Soovid kookospähkleid, senor? Ainult kümme peesot, senor!" Ja ta läheb toob sulle kohe puu otsast, lööb kõvera noaga tüki küljest ja pakub sulle juua — arvatavasti ei kuulu kookos-palmid nagunii talle, vaid hoopis mõnele rikkale gringole, aga mis tähtsus siis sellel on? Iga asi on kümme peesot. Seepärast arvasin, et minu indiaani-poisike müüb neid poncho'sid ka kümne peeso eest, aga ma olin eksinud.

„Sada peesot, senor!"

Sada peesot? Kaheksa dollarit? On ta hulluks läinud? Aga inimesesumm oli ligemale jõudmas, mõned kihistavad senoritad nende hulgas, ja mina siin paljas kui porgand! Varsti jõuavad nad minu ja mu riiete vahele, ja mul on seal saetud automaatpüstol kübaraserva all, mille kergesti keegi võib niisama, muuseas, üles tõsta, et vaadata mis gringopoisid õieti endal seljas kannavad, enne kui nad paljalt ujuma lähevad, eks ole?

„Viiskümmend!"

„H'okei, senor!" Ja poiss hoidis mul oma räpase peopesa näo ees. Kust kuramuse kohast arvas ta, et ma selle raha pidin välja tõmbama?

„Enne anna särk!" Ja ma tõmbasin poisi käest ühe sellise kodukootud poncho, mässisin selle endale ümber tagumiku ja jooksin tast mööda, oma riiete poole, enne kui need teised shakaalid kohale jõudsid.

Tõmbasin kiiresti püksid jalga ja poisile selga keerates peitsin püstoli püksivärvlisse. Asja-ostetud poncho hõlmad katsid Colt'i pära ilusti kinni.

Vaevalt olin poisile ta neli ameerika dollarit andnud, kui juba teised kaubasaksad mind sisse piirasid.

„Päikeseõli, senor? Laevamudeleid? Pitsrätikuid, senor? Ainult kümme peesot?"

Aga siis tuli Kiiv puristades lainetest välja ja terve see summ jooksis naerdes talle vastu. Ja juba oli Kiivilgi uus rõivatükk seljas — pikkade hõlmadega ja pealeõmmeldud taskutega valge mehhiko särk, mis talle ligi põlvedeni ulatus ja teda kihistavate chiquitade pilkude eest kinni kattis. Nagu karupoeg tatsus ta seal nende seas, heledate turris juustega ja punase ümmarguse näoga, valged särgihõlmad tuule käes lehvimas. Olé!

Siis tuli teine laine ründajaid — kuue-seitsmeaastasi paljaid indiaanilapsi, kel midagi müüa polnud, aga kes ka kohe käed välja sirutasid.

„Peso, senor? Por favor, senor, peso? Chewin-gum, senor, cigarette, senor, por favor?"

Mul oli tunne nagu vanal heal ajal, pärast-sõja-aegsel Saksamaal, kus lapsed „amide" käest sigarette ja närimiskummi kerjasid. Ainult et siis ma olin vaene dii-pii, nüüd olin mina see rikas gringo.

Jagasin neile oma lahtised peesotükid ja lasksin varvast. Kiiv oli mul ka tihedalt kannul. Niiviisi võidakse sind surnuks materdada, Caramba, Hijo de Puta, ja kõik need teised vägevad sõnad. Kümmetuhat väikest ahnet räpast kätt, mis end kõik sulle külge haagivad — nad on nagu piranhad seal Brasiilia jõgedes!

Suure surmaga jõudsime Juan Carlos'e „Sala de Comida" juurde terve nahaga tagasi. Sinna ei julgenud nad meile järgi tulla, nähtavasti kartsid nad Juan Carlos't, kes oli tõesti üks väga sandi palgega indiviid, umbes nagu üks vängemat sorti bandido mõnest odavast Metsiku Lääne filmist. Aga tal oli meie jaoks hommikeine valmis.

Ta paks, indiaani-jumega „mujer", naisterahvas, serveeris seda meile plankudest meisterdatud, hööveldamata puulaua ääres.

„Huevos revueltos, senores!" kuulutas ta, pannes meile lauale seente ja roheliste hernestega segamini praetud pudru. Ja sinna kõrvale serveeris ta oapudruga täidetud maisikooke, rulli keeratud ja tublisti vürtsitatud. „Tacos, senores!"

Olime parajasti näljased, haarasime kumbki ühe maisikoogi ja võtsime tublid suutäied. Ja siis järsku ei saanud me enam hingata. Piprasoust oapudrul lõi hinge kinni!

„Café, senores?"

Noogutasime nõrgalt päid, sest enam me rääkida ei saanud. Senora — või võibolla oli ta ainult senorita, kust mina tean — valas meile kibedat musta kohvi, piimaga pooleks — „cafe con leche". See kõrvetas omakorda, sest kohvi oli tulikuum ja ka piim oli üles kuumendatud. Meie kõrval istus meie kallis camarada, Luis Jose Maria, ja laskis hommikueinel endale hea maitsta, ilma et oleks silmagi pilgutanud.

„Katsu kas saad kuskilt poti külma õlut", oigas Kiiv, „mul süda kõrbeb sees!"

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Õhtuti HI. 7-2017 või 929-3425

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6398, 429-4944

WORLD famous Pianos
Hea klaver on
elueagne investeering!
Suur valik tunduva
hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika
instrumendid.
REMENY
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West
Toronto, tel. 363-1966

Alf Kubbo

Kui Tartu tudeng oli rõõmus...

I

Ajad kaovad ja tudengi rõõmud ühes sellega. Ei sõideta enam voorimehe hobuse seljas ega tantsita õhtul Rüütlis (Kunagine Emajõe Ateena peatänav) soome polkat. Ei käida enam südaööl Toomemäel trepiastmeid lugemas ega Ülikooli peahoone sissekäigu kõrvalt otsimas-avastamas uksekella, mida seal ei olnudki. Ei sõideta enam mootorpaatidel Kvistentali ega läikivates lanloodes üliõpilaskonventide ette.

Silmi ette kerkib omaaegne Tartu, tema Alma Mater ja need, kes seal käisid 40 aastat tagasi... 1937 oli ilus aasta, tulvil romantilisi elamusi, hajameelseid ülikooli professoreid, uniseid voorimehi, ja otsekui peenportselanist valatud kaunitare. Kui palju oli arenevaid ja luhtuvaid armulugusid, mida tihti jälgisid suurima põnevusega tudengitubade üüriperenaised, need põlised tudengite diskreetsed ja alati abivalmis olevused!

Allpooljärgnev artikkel on kirjutatud 1937. a. jõuludeks, ilmus Huvitavas Zhurnaalis, kuid on täiendatud autori poolt mõningate mälestuskillukestega.

Muidugi ei olnud toonane Tartu mõeldav kuulsate tudengi „kohvipuudeta" ehk kohvikuteta. Viimased asusid Ülikooli poolses linnajaos ja nende nüüd juba ajalukku vajunud nimed olid: Ateena, Central, Werner, Lill, Toomkohvik ja „kivikoobastik" Ko-ko-ko.

Tudengi silmis erines tookordne Tartu teistest Eesti linnadest nagu maakera kuust. Tartu oli akadeemiline, tulvil iseärasusi, mida teistes linnades ei leidunud. Isegi Tartu rätsepad, habemeajajad, äriteenijad, bussi- ja taksojuhid — käitusid kui akadeemikud. Naha „üle kõrvale" tõmbamist, nagu see esines pealinnas, Tartus ei olnud. Ja inimesed olid lahkus ise. Tartu vaim elas akadeemilises kodanikus, kirjanikus, reporteris, luuletajas ja põlistes boheemlastes. Kes ei tunnud toona Tartu kõige kuulsamat tudengirätsepat Ed. Uuseni, kes ütles nii kenasti: „Kh-olm boheemlast mh-eid siin h-oli. H-Ernst suri h-aga h-ära. mh-eie Gh-ustaviga veel h-oleme..." (Ernst Enno ja prof. Gustav Suits).

Ja kui lasid Uuseni juures valmistada uue ülikonna, siis võttis meister ainult pikkuse mõõdu ja seletas, et uuemal ajal valmistatakse ainult ingliselõikelisi ülikondi, kõik ainult ühe mõõdu järele.

Teised mõõdud arvab tark rätsepmeister ise välja. Kui siis nii umbes nädala pärast mindi ülikonnale järgi, selgus, et kuue hõlmad ei ulatu kuidagi eest kokku. Meister on ise silmanähtavalt hämmastunud, lausus aga suurima rahuga: „H-ülikond on h-inglislõikeline... H-aga th-eil h-ei h-ole h-inglise keha..." Tõsi küll, selle väite vastu ei saanud muidugi keegi protesteerida. Rätsepmeister takseeris ülikonda siit ja sealt, viimaks ütles kindlale veendumusele jõudes resoluutsusega: „Siin h-on h-ainult khaks mhoodust: khas phakime th-ile h-ülikoona s-hisse, vhõi th-eeme h-uuest.."

Ja seegi oli ehk tartulik, et Riiamäel elas ja töötas kingsepp Kõllamets, kes valmistas ohvitseridele ilusaid „poola kannaga" säärikuid ja lõi naiskorporantidele rupsikuid kingakontsade alla. Ta kuulutused ajalehtedes olid oodid omaette.

Tartu tudengirahva sõprade illustreerimiseks veel üks näide kah kuulsast rätsepmeistrit, kelle nimi oli Zinkov.

Päris üleliigne ütelda, et need mehed tundsid oma tööd. Olin suvel pärast gümnaasiumi lõpetamist puuajas töötanud ja siigiseks ülikooli immatrikuleerimiseks Abeli juurest ostnud ülikonnariide. Sisse astub koolipõlve parim sõber ja hilisem sakalaanus Erich Kiel. Takseerib ülikonnariiet siit ja sealt ning ütleb: „Riie on aus, peab viima hea meistri kätte. Tule kaasa, viin sind Zinkovi juurde, tutvustan, saad veidike hinnaalandust." Läksime. Lugeja võib olla muigab, lööb käega, ütleb, et see on anekdoot. Kuid lugu on õige. Zinkov rullib riide laua peale lahti, võtab paelaga paar mõõtu ja juba kahmabki kätte käärid. Lõikab riide sealsamas, silma järele lahti ja tükkideks. Ning hiljem, kui ülikond oli valmis, istus see tõepoolest nagu healõikeline „h-inglise h-ülikond".

Nüüd annaime jutuotsa pisut käest ja laseme kõnelda karikaturist Romulus Tiitusel ja tema „anonüümsel" sõbral Andresel... Andres kutsus mind kõige pealt „Varsakoplissé". Uksel selgus, et see on „Central". Trepil seletas Andres, et tema ka õieti ei tea, miks sellel kohvikul on selline hüüdnimi.

Ühed ütlevad, seepärast, et ta on nii suur. Teised lisavad juurde, nime saamist mõjutanud asjaolu, et siin liigub peamiselt noorrahvas.

Aga üldiselt võivat siin tutvuda akadeemilise pere kõige liikuvamate inimestega, tegelastega ja muidu Tartu seltskonnaga, kelle mittetundmine olevat igale tudengile miinuseks. Need viimased laused ütles ta juba domino-klõbinast heliseva ruumi lävel, noogutades peaga tervituseks vasakule ja paremale. Meie istusime siis laua taha, päris külg-külje kõrvale. Andres vidutas silmi läbi tubakasuitsu ja uuris kohvikupublikut. Meist möödusid korp! Indla tütarlapsed: „See esimene, see on andekas tantsitar Ella Lukk ja see kes praegu istus, on Aime Kuusloo. Ta papa on „pekrite" ühingu esimees ja... noh, mis sa arvad, väimees saaks sooja koha. Muidugi mitte „pakktoas"..."

„Palun kaks kohvi..."

Sellele ettekandjale-näitsikule lausutud soovi ja kohvitassi ilmumise vaheajal saan ma Andrese käest teada, et meie kõrvallauas Liviensise mehega istuv tütarlaps on Magda Betlem ja siis ma tervitan ka peanoogutusega Hedvig Puiat'it. Mõlemaid viimatinimetatuid mu kaaslane tituleerib Indla vanadeks burshideks. Edasi Andres näitab mulle veel mahedat blondi iludust Toddy Tuuberg'i Filiae Patriaest, kes varsti abielluvat ühe saksa vabrikandiga. Edasi imetlen ma Indla rebasvanemat — jaapanlannalikku Asta Suit'i, lokilise peaga esticusega istuvat tõmmut Nelly Petersoni ja arstiteadlast Endla Saarkundi, Filiae Patriaest. Siis veel suurte silmadega apteekriabilist Leida Tilk'a „põliseid meestevihkajaid", nähtavasti Ateenast siia eksinud Aime Kangro't ja Miralda Peedelit.

(Järgneb)

T. E. Baptisti koguduse noortekoor oma esinemisel pühapäeval 5. juunil. Esireas vasakult koorijuht Aime Hanslep, Anne Kaups, Leena Pumber, Lia Truuman, Senta Medri, Krista Jürimäe, Sylvia Martin, Lia Eistrat, Ester Wilbiks ja Marianne Ekberg; teises reas Esther Kurba, Imbi Medri, Susan Hanikat, Viivi-Li Paivel, Malle Hanslep, Anne Hanslep, Vera Willik, Astrid Piil, Aida Jürimäe, Marika Krabi, Linda Kaups ja pianist-organist Charles Kipper; kolmandas reas Alar Ratas, Enn Martin, Allan Eistrat, David Uusõue, Jaan Medri, Ervin Paivel, Paul Wilbiks, Chris Lindström, Anne Alkok ja Rita Hanikat. Pildilt puuduvad Michael Krabi, Clifford Süld, Sylvia Rüdmik, Toomas Rüdmik, Peeter Väljas, Monika Piil, Helen Auväärt ja Kristine Kaasik.

Foto: Ilme Lillevars

Kaubad, mis ei kõlba

Okup. Eestis ilmuvas ajalehes „Rahva Hääl" ilmus pikem kritiseeriv artikkel kaupade viletsa valiku ja kvaliteedi kohta Eesti äärides. Artikkel käsitab vene kommunistliku süsteemi paratamatuid varjukülgi ja annab kujuka pildi olukorrast, milles peavad elama kodumaa eestlased.

Läksin köögimööblit ostma. „Ei, köögimööblit meil praegu ei ole. Kuid võtke selle asemel üks sektsioonkapp", soovitas müüja.

Sektsioonkapp kööki? Ma ei olnud nõus. Aga hea küll, kui ei saa komplekti, alustame siis köögi sisustamist tagasihoidlikumalt — mõnest taburetist.

„Taburette meil praegu pakkuda ei ole", sõnas müüja, „kuid nende asemele võin soovitada pehmeid tugitoole."

Tugitool kööki? Ka sellega ei olnud ma nõus ja kaup jäi katki.

... Võtsin väikemehe käekõrvale ja me läksime talle pesu ostma.

„Ei, sellele poisile parajat pesu mul anda ei ole", lausus müüja „Lastepesu saame üldse vähe. Aga kas te ei taha madruseülikonda? Neid, näete, on külluses!"

Poiss oli muidugi nõus madruseülikonnaga. Kuid mina küsisin, kas siis madruseülikonda saab kanda ilma pesuta. Mispeale müüja tunnistas, et ega hästi saa, ja nii jäi kaup siingi katki.

... Naine läks kingapoodi, et sukksaapaid osta. Need ei pidavat küll enam eriti moes olema, kuid mood moeks — porisel ajal kõlbavad nad kanda ometi.

„Sukksaapad on otsas", öeld talle. „Aga võib-olla valite midagi sealt..."

Seal oli lakknahast teatrikgad. Teatriparketi jaoks, tõsi küll, natuke massiivsed, kuid porisele tänavale nendega siiski ei lähe... Üldiselt on mu naine kaubandusele väärtuslik inimene — mida näeb, seda ka ostab — kuid seekord tuli ta koju tühjade kätega.

Tavaliselt müüjad locmulikult nii rumalaid soovitusi ei anna. Aga kui vaatame, kuidas mõne tarbekaupu tootvad ettevõtted oma lepingulisi kohustusi täidavad, siis tuleb küll välja, et meie, ostjad, peaksime umbes niiviisi ühe ostu teisega asendama.

Näiteks Narva Mööblivabrik ja tootmiskoondis „Standard" on tänavu juba kahe kuuga Tallinna Tööstuskaubastule 46 300 rubla eest köögimööblit võlgu jäänud. Türi metsamajand ei ole saatnud 5200 rubla eest taburette. Et taburettidel on mitmesugused hinnad, siis ma ei oska seda summat tükkideks ümber arvutada; aga et tegemist on suhteliselt odava kaubaga, siis võite kujutleda, missuguse taburettide mäe see võlg moodustab. (Siin ja edaspidi piirdume ainult käesoleva aasta kahe kuuga ja üheainsa kaubandusorganisatsiooni, pealinna tööstuskaubastuga.) Läheme edasi lastekaupade juurde. Tootmiskoondis „Marat" ei ole täitnud sel alal hankekohustust 86 000 rubla ulatuses, peamise võla moodustabki lastepesu- pidzaamad jmt. Lastekaupu on võlgu ka tootmiskoondis „Baltika", Kiviõli ja Sillamäe õmblusvabrik, Haapsalu vabrik „Sulev" jt. ettevõtted. Pärnu Linakombinaadilt ei saadud kokkulepitud hulgal linast tikandiriiet ja vaheriiet. Tootmiskoondise „Kommunaar" 127 000-rublasest võlast langeb suur osa just naiste sukksaabastele, mida kauplustes asjata oodati.

Jutt on kaubaartiklitest ja -kogustest, mille kohta tööstusettevõtted sõlmisid kaubandusorganisatsiooniga lepingud, s.t. mida nad ise kohustusid tootma. Puuduhangetest hoolimata tuli enamik siin nimetatud ettevõtteid jaanuari- ja veebruarikuu realiseerimisplaaniga kenasti toime. Järelikult nad valmistasid ja saatsid kauplustesse võlgujäänud kaupade arvel midagi muud. Enamasti kauplused lepivad sellega, sest ka nemad tahavad plaani täita. See „muu" kas arvestatakse eeloleva perioodi fondide katteks või (seda juhtub küll harva), kui üks kaubaartikkel tõesti teist asendab, vormistatakse tellimus ümber ja puuduhanget ei teki. Ent üldiselt, nagu nägime, tekitab lepingu rikkumine kauba valikusse ostja jaoks ebameeldivaid auke.

Miks siis ettevõtted ei valmista alati seda, mille kohta nende esindaja on hankelepingule allkirja andnud? Näiteks lastekaupade ja mõne muu odavama kaubaliigi puhul on põhjus üldteada: toode ei ole ettevõttele kasulik, rentaablus on madal. Siin jääb rääkida vaid riiklikust distsipliinist ja nõuda hankekohustuste tingimusteta täitmist. Tõsi, teinekord võib ju tootjal tekkida tõesti ootamatuid raskusi, mis sunnivad ühte toodet teisega asendama. Kuid see saab olla ikkagi vaid erandjuhtum. Ka tööstuse ja kaubanduse vastastikustes suhetes peaks valitsema reegel: „Kui võtsid kohustuse, siis täida seda!" Aga huvitav, missuguste objektiivsete põhjustega seletab Türi metsamajand seda, et lihtsate taburettide valmistamine nõutud hulgal käib talle üle jõu? Või miks jääb vabrik „Sulev" kaubandusele võlgu lastepõlli, mis on ju kõige lihtsam toode tema nomenklatuurses plaanis?

Kõige narrim ongi see, et samal ajal kui ostja ei leia alati vajalikku ja meeldivat kaupa, ei ole kauplused sugugi tühjad. Liiga palju on seal niisugust kaupa, mida ei osteta.

Tänavu veebruaris hindasid kaubandusorganisatsioonid alla mitteminevaid kaupu ja järjekordselt sai riik seetõttu küllaltki suurt kahju. Ainuüksi Tallinna Tööstuskaubastus hinnati seismajäänud kangaid 38 300 rubla võrra odavamaks. Põhjus: aegunud struktuur ja mustrid, inetud värvitoonid. Kahju jalanõude allahindlusest moodustas üle 100 000 rubla. Allahindamise põhjus umbes sama: vananenud tegumood, ka on liistud ebamugavad.

Muidugi on mõningase kaubakoguse allahindamine kaubanduses paratamatu — mood muutub tänapäeval tõepoolest kiiresti. Ka ülejäänus on siiü kahepoolne. Näiteks kaup.

„Westholmlaste Koondis" valis juhatuse

Direktor Jakob Westholmi 100-nda sünnipäeva ja kooli 70-nda aastapäeva puhul kokku tulnud endised „vestu-poisid" asutasid tänavusel jüripäeval koondise. Sealsamas valiti ka koondisele juhatus ja määrati liikmemaksuks $5.00 aastas. Vajadus liikmemaksuks on tingitud mitmesugustest asjaoludest, nagu kokkutulekute ja organiseerimiskulud, kuulutused lehtedes ja peatselt ilmuva ajakirja „Must-Valgel" eest, milline saadetakse koondise liikmetele tasuta. Teistele maksab see $1.50 number.

Teisel juhatuse koosolekul, mis peeti 25. mail, valis juhatus koondisele nimeks „Westholmlaste Koondis" ja jagas ametid järgmiselt: esimees Endel Toiger, 50 Old Kingston Road, Apt. 5/215, Scarborough, Ont., abiesimees Enn Salurand, sekretär Lemit Pihlberg, 40 Glen Davis Crescent, Toronto, Ont. M4E 1X5, laekur Rünnar Konze, 76 North Hills Terrace, Don Mills, Ont. M3C 1M6 ja eriülesannetega juhatusliikmed Rein Piiroja ja Heino Turu.

Koondise juhatus esitab esimeseks peakoosolekuks, mis peetakse kooli aastapäeva ümbruses, koondisele lihtsa põhikirja vastuvõtmiseks. Samuti kutsub juhatus kõiki endisi „vestu-poisse" ühinema koondisega.

Tallinna Tööstuskaubastu direktor **Uno Kallas tunnistab:**

„Alati me ei oska veel tööstusettevõtteile õigel ajal öelda: „Ärge seda kaupa enam tootke!""

Ent kui allahindamisele läheva kaubaartiklid, mida ettevõte samaajal valmistab edasi, siis on küll nii tootjate kui ka kaubanduse viga ilmne.

... Nüüdki, mil allahindamiskomisjonid on oma töö lõpetanud, nimetavad kaubandustöötajad küllalt kaupu, mida ettevõtteil oleks aeg välja vahetada. Nii olevat raske müüa vabriku „Keila" kleidiriideid „Moonika" (artikkel 21 781), „Miki" (art. H-1469) ja „Malle" (art. 11 123), samuti vabriku „Areng" mööbliriideid „Rõuge" (art. H-1957) ja „Foon" (art. 49 217). Kauplusetöötajail oleks hea meel, kui Kreenholmi Manufaktuur muudaks baikateki (art. 5737) ja mõnede froteerätikute (artiklid 4658, 4609, 4613) mustrid ja värvid huvitavamaks. „Laste Maailma" ja teiste kaupluste müüjad ei oleks üldsegi pettunud, kui „Marat" lõpetaks eespool jutuks olnud madruseülikondade (art. 658 213) valmistamise. Ka lasteriiete moes on paljugi muutunud ja lastevanemad on lihtsalt tüdinenud aastakümnetevanusest „traditsioonilisest" madruseülikonnast; pealegi kui seda pakutakse ainult punase või rohelisena. Oodatakse midagi lihtsamat ja tänapäevasemat.

Kuid selles konks ongi, et kaubalettidele ei tohi jääda tühja kohta, vaid asemele peab tulema parem kaup.

● 15. mail tähistasid Philadelphia ja ümbruskonna eestlased emadepäeva. Palvuse pidas õpetaja J. Suurkivi ning E. Rink avas kavalise osa päevakohase avasõnaga. Leelo Valdsaar Mr. Singeri klaverisaatel esitas flöödisoola Tellmann'i „Sonata in F" ja Elo Valdsaar deklameeris Marie Underi „Vanemate Piibel".

Louisbourgi kindluse külastajad tutvunevad vana kindluse originaalsete plaanidega. Kindlus, mis oli ehitatud 18. sajandil Prantsusmaa huvide kaitseks Põhja Ameerikas, asub Cape Bretoni saare hallil ja kaljusel kaldal. Kindluse restaureerimine, mis oli suurimaid sellelaadilisi ettevõtteid kogu maailmas, tutvustab külastajaid Kanada ajalooga ning annab võimaluse näha seda karmi elu, mida elasid omaegsed asunikud. Kindluse ehitamine algas 1720. aastal ning selle eesmärgiks oli päästa Prantsusmaa kuningate impeeriumit. Kindlusesse pumbati tohutuid rahasummasid, kuid see ei olnud võitmatu nagu prantslased arvasid. Inglased saatsid 1760. aastal kindluse lähedal maale laevatäie pioneere, kes süstemaatiliselt hävitasid kindluse kaitsemüürid ja suure osa kindluse ehitustest.

Canadian Government Travel Bureau foto

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 16. juunil 1977 — Thursday, June 16, 1977

KIREV MAAILM

TARTU — 13. mail pummeldasid Emajõe ääres Ivan Soone, Rein Mikson ja Arvo Palk. Õhtul kella poole kaheksa paiku, kui mehed olid juba tugevasti purjus, hüppas I. Soone üleriideid seljast võtamata jõkke. Mees sai vaid kümmekond meetrit sumada, kui vajus põhja ja uppus.

TALLINN — Lõheliste liiki kuuluv tähtsaim tööstuskala, Kaug-Ida veteelanik gorbuusha, kelle algkoduks oli Vaikse Ookeani põhjaosa, on nüüd toodud ka Läti veekogudesse. Maime lasti lahti Riia lahte, et täiskasvanud kalad läheksid kudema Daugava ja Gauja suudmeisse. Kala on võrdlemisi kiire kasvuga, juba teisel eluaastal, kui on kasvanud 50 sm pikkuseks ja kaalub 1,5 kg rändab kala jõgedesse kudema ja nagu lõhelised, hukkub pärast kudemist.

ROOMA — Inimröövimine on muutunud suureks äriks Itaalias. Pärast 1975. aastat on tehtud väljapressimisi kokku 69 miljoni dollari suuruses, tegi Itaalia politsei teatavaks oma poolteistaastase uurimuse tulemuse. Selle aja jooksul on röövitud 150 inimest, kelle kohta keskmine väljamaksusumma on olnud 460.000 dollarit.

BILOXI. Miss. — Piiskop Joseph on seatud oma ametikohale esimese neegrisoost katoliku piiskopina Ameerika Ühendriikides sel sajandil. Tema piirkonna 48.000 liikmest on 10.000 mustad.

TEHERAN — Mulluse rahvaloenduse andmeil on Iraani rahvaarv 34.000,000. Linnades elab praegu 15.500.000 inimest.

QUEBEC CITY — Inglise kuninganna hõbejuubel on tekitanud praeguse Quebeci peaministri juures noorusmälestustest tulenevaid meeleolusid. Parti Quebecois juht, kes tahab asutada Quebeci vabariiki, ütles provintsiparlamendis, et ta on lugenud selle juubeli tähistamisest suure huviga. Levesque võttis osa kuninganna kroonimisest 1952. aastal CBC reporterina.

NEW YORK — Ameerika Kennel Klubi on avaldanud oma uurimise tulemusi inimeste poolt eelistatavaist koertest Ameerikas ja leidnud, et puudel on kõige rohkem eelistatud puhast tõugu koertest. Sellel kohal on nad olnud juba viimased 17 aastat. Viimase 50 aasta jooksul on ainult viis tõugu olnud tipus, saksa karjakoer (German shepard) 1926—28, Bostoni terrier 1929—35, kokker spaniel 1936—52, väiksemat tõugu jänesekoer (beagle) 1953—59 ja puudel pärast 1960. aastat.

NEW YORK — Egiptuses on laste surmajuhtumid õnnetuste tõttu kõrgeimad maailmas. Madalamad määrad aga Rootsis ja Paraguais. Kõige rohkem on lastel õnnetusi olnud maanteedel, eriti just tööstusrajoonides. Teisel kohal on surmajuhtumid uppumise tõttu.

NEW YORK — Bostoni ülikooli professor F. M. Koss on leidnud, et Jeesusel, Leninil, Hitleril ja Muhamedil olid seitse ühist joont: 1) igaüks tõusis tähelepanu fookusse väga lühikese sotsiaalse ülestõusu ajal; 2) igaüks oli revolutsionäärne ja traditsioonide vastane oma sõnumi levitamisel; 3) igaüks tekitas elevust ja koguni hüsteerikat; 4) igaüks nõudis oma järgnejailt täielikku kuulekust; 5) igaüks nõudis moraalset üleolekut; 6) igaüks tegi „imetegusid", mis andis neile maagilise sära oma järgijate hulgas, ja 7) igaüks jättis oma järgijaile ebakindla juhikoha, kuna kogu liikumine oli rajatud ühele juhile.

WASHINGTON — Kaubandusministeeriumi arvestuste järgi on karta väliskaubanduse puudujääki tekkimist aasta lõpuks 22 bilj. dollari suuruses summas. Sisseveo suure ülekaalu väljaveost moodustab õli.

Klaveripedagoog Talvi Jaldre õpilased oma õpilasõhtul. Esimene rida vasakult: **Anne Pedel, Lisa Lambur, Tiina Pedel, Linda Norheim, Marlyn Mori, Derek Ewen, Pia Metsala.** Teine rida: **Tanya Martinek, Juta Metsala, Monika Pint, Karen Viinamäe, Talvi Jaldre, Karin Tari, Marika Tamm, Kalli Hubel, Eve Zanyi-Teder.** Kolmas rida: **Linda Kaukula, Paul Pint, Eve Valge, Liia Truman, Merike Lainevool, Paul Poolsaar, Hillar Prints, Tormi Jõgeda.** Neljas rida: **Tiina Pärnsalu, Tarmo Teng, Piret Jõgeda, Rein Andre, Ava Kiilaspea.** Pildilt puuduvad: **Sylvia Härm ja Diana Tom.**

Carter jatkab inimõiguste rakendamise nõudmist

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter mainis ajakirjanikele antud jutuajamisel, et venelased katsuvad teda tembeldada inimõiguste rakendamise küsimuses patuoinaks, kuid ta jatkab vaatamata sellisele survele ja kriitikale inimõiguste kaitsemist kogu maailma ulatuses.

President kommenteeris ka Moskvas arreteeritud dissidendi Sharanski küsimust, kinnitades, et Sharanskil ei olnud mingisuguseid kontakte Ühendriikide Keskluure Agentuuriga nagu seda kinnitavad venelased.

Sharanski, kes on rahvuselt juut, arreteeriti teatavasti Moskvas ettekäändel, et ta tegutseb Ühendriikide salaluureorganisatsiooni huvides.

Jugoslaavia tuntud dissident Milovan Djilas kinnitas Belgradis, et lääneriigid peavad jatkama oma poliitikat, mis nõuab N. Liidult ja teistelt kommunistlikkudelt riikidelt inimõiguste rakendamist. Djilas mianis, et

Belgradis toimuval Helsingi konverentsi jatkukonverentsil on eriti oluline analüüsida Helsingi kokkulepete täitmist inimõiguste rakendamise alal.

Kanada kirikud mälestasid eesti pastoreid

Möödunud nädalal toimus Waterloos Ameerika Luteriusu Kiriku Ida-Kanada Sinodi kirikukonverents. Kavas olid jumalateenistused, ettekanded, koosolekud, seminare jne.

Reede hommikul toimus eriline mälestusteenistus, kus Ida-Kanada Sinod mälestas läinud aasta jooksul surma läbi lahkunud vaimulikke, nende hulgas eesti õpetajaid Bruno Karl Immanuel Edermad ja August Kivisikku. Ida-Kanada Sinodi president dr. Otto F. Reble oma mälestuskõnes tõstis esile mõlemat õpetajat, kui ustavaid jumalasõna sulaseid, kes teenisid endi rahvast oma kodumaal ning hiljem Ameerika Luteriusu Kiriku kogudusi sellel mandril üle kahekümneviie aasta. Dr. Reble meenutas õp. Ederma tegevust kolme koguduse rajamisel: kaks USA-s ja üks Kanadas, ning nentis ka tema panust eestlaste ja kahe Ida-Kanada Sinodi koguduste teenimisel. Õpetaja Kivisikku meenutas sinodipresident kui Hamiltoni eesti patriarhi.

Sinod oma täiskogu koosolekul võttis vastu oma liikmeskonda EELK Montreali Jaani koguduse õpetaja Heino Laaneotsa ning tunnistas mag. theol. Walter Johansoni ordinatsiooniküpseks, eeldusel et teda valitakse mõne koguduse õpetaja ametikohale või mõnele teisele sellele vastavale ametikohale ning et ta sellise kutse vastu võtab.

Sinodi koosolekutest võtsid eesti vaimulikkudest osa abipraost T. Nõmmik, praostkonna nõunik A. Taul ja õpetajad H. Laaneots, H. Saabas ja P. Vanker ning õpetajaameti kandidaat W. Johanson ning delegaatidena või külalistena A. L. Kald, T. Mitt, J. S. Nõmmik, M. Sultson ja L. Wahtras.

Peapiiskop K. Veem Aafrikas

STOKHOLM — Peapiiskop Konrad Veem sõitis 5. juunil Dar-es-Salaami Tansaaniasse, et osa võtta EELK delegaadina seal 13.—26. juunil toimuvast Luteri Kirikute Maailmaliidu kuuenda täiskogu istungjärgust.

EELK konsistoorium saatis varakevadel kirikutele üle maailma oma järjekordse uurimuse okupeeritud Eesti kiriku olukorra kohta. Selles uurimuses omistatakse eriline tähelepanu Eestis juba üle kümne aasta arendatud aktsioonile, mille eesmärgiks on surve avaldamine inimestele, et nad loobuks kiriklikest talitustest ja võtaks omale uued marksistlikud talitused. Nii püütakse inimesi mõjutada selleks, et nad loobuks laste ristimisest, mille asemel pakutakse piduliku nimeandmise tseremooniat. Noortele avaldatakse survet, et nad ei laseks end konfirmeerida kirikus, vaid läheksid nn. „noorte suvepäevadele". Samuti püütakse veenda inimesi, et nad abiellumise puhul ei laseks end kirikus laulatada, vaid võtaks osa pidulikust registreerimistseremooniast. Ja usulootus kiriklikul matusetalitusel tahetakse asendada orkestriga ning lahkunu ühiskondlikku panust hindavate kõnedega.

Tulemuseks ongi olnud kiriklike ametitalituste arvu tugev kahanemine. Kogu selle aktsiooniga loodab praegune kommunislik rezhiim lülitada kiriku mõju ühiskonnast hoopiski välja.

Mõtteteri

Kus on minu naine, mille järgi leian ta sellest naislojuste, naiskasside, naisvampiiride, naiskrokodillide, naismadude, naisöölblikate, naistuvide ja naisharakate Noa-laevast? — see on mehe naisküsimus.

JUHANI SILJO

„Eesti Kodu" põhikord kinnitati

Eesti Abistamiskomitee korteriühingu põhikord on nüüd Ontario Security Commissioni poolt kinnitatud. Selles põhikorras määratakse detailselt ära korteriühingu tegutsemisalused ning selle põhikorra kohaselt hakkab tegutsema ka korteriühing kui ta asjaajamise Eesti Abistamiskomiteelt üle võtab.

Maja otsimine Eesti Kunstimuuseumile jatkub

EKK Eesti Kunstimuuseumi saamiseks trusteede juhatuse poolt moodustatud erikomisjon pidas kolmapäeval, 8. skp. oma koosoleku hoone saamisega seoses olevate küsimuste arutamiseks. Komisjoni kuuluvad Stella Kerson, Maie Landra, Johan Saarniit, kirjatoimetaja ja S. Veidenbaum, esimees.

Komisjon lähtus küsimusest, et eesti kunstivarade kogumiseks ja säästmiseks on E. Kunstimuuseumi soetamine möödapääsematult tarvilik, kui tahetakse seda tööd jatkata. Komisjon on vaadelnud kümmekond kinnisvara mitmes rajoonis. Eesmärkidele lähimal seisab kinnisvara Bayview piirkonnas, küsitava hinnaga 595.000.— dollarit. Teises järjekorras võiks kõne alla tulla kirjanik De la Rochi maja Bayview ja Steele nurgal, nettohinnaga 400.000.— dollarit. Otsustati selgitada nende hoonete ümbertsoonimise võimalusi vajatud otstarbeks. Ajutiste galeriidena võiks hädakorral kõne alla tulla vähemad hooned südalinna rajoonis, kus saaks ajutisi ja müüginäitusi korraldada. Ometi oleks see ainult küsimuse edasilükkamine, kui muuseumi üldse tahetakse saada.

Peatudes vajaliku kapitali saamise juures leiti, et tõenäoliselt on kergem leida 100 annetajat 3.000.— dollariga, kuid 1000 annetajat 300.— dollariga, et pool vajalikust summast kokku saada. Lihtsaim moodus oleks, kui leiduks annetaja, kes kogu summa välja paneb ja jäädvustab oma nime seoses Eesti Kunstimuuseumiga. 10.000 dollari või üle selle annetajad saaksid oma nimele muuseumi eriruumid eriosakondadena. Kolme tuhande dollari annetajad jäädvustaksid oma nime aukohal muuseumis eriplaadil. Ülejäänud kapitali osa tohiks saavutada riiklikest toetustest.

Paralleelselt muuseumi tegevusega võiks areneda klubiline tegevus, millise klubi algse tuumiku moodustaksid esimesed 100 annetajat. Erikomisjonis selgus ka, et annetusteks on esimesi lubadusi juba laekunud.

Eesti kondomiinium Vancouveri?

Otsustav koosolek 19. juunil

VANCOUVER — Viimastel nädalatel on eestlaste ühiskodu muretsemise mõte Vancouveris rohkesti huvi äratanud. Grupp kaasmaalasi on korduvalt koos käinud ning nende soovid hakkavad pikkamööda selguma. Juriidiliselt on peatuma jäädud kondomiiniumi (Strata Title Act) põhimõtte juurde, kuna see on eelistatum validaolevatest võimalustest. Iga korter oleks sellekohaselt isiklik krepostеeritud üksus. Maksude osas saab „homeowner grant'i" ning üle 65 aasta vanuse puhul vanaduse soodustust (viimasel aastal kokku 430 dollarit).

Arutamise all olid kaks korteri omandamise võimalust: ehitamine või grupiga sisseostmine valmivasse kondomiiniumi. Mõlemal moodusel on häid ja halbu külgi. Piirkonna osas on sagedamini nimetatud Kitsilano ümbrust.

Ehitamise korral saaks valida krundi asukohta, võttes arvesse enamuse soove ning bussiliikluse ja ärikeskuste lähidust. Majja tuleksid kindlasti üldruumid, võibolla isegi kodu mõnele rahvuslikule organisatsioonile. Lisaks rõdudele ja elevaatorile võiks rõhku panna kõlakindlale ehitusviisile, võiksid olla kahekordsed aknad, korralikud põrandad, saun, ujula ja katusaed.

Kuid igasugused täiendused lisaks standardehitusele on ekstra kuludega ühenduses.

Arhitekti kõneluse kohaselt tuleb ise ehitades iga korter umbes 20% odavam.

Võrreldes ettevõtjaga pole agendile müügitasude maksmist, pole tühje kortereid ja ostjate ootamist ega maksude ja laenuprotsentide kulusid.

Ürituse läbiviimiseks tuleb Strata Title Act'ile põhinev ühing luua ja see Victorias registreerida. Kahe magamistoaga korteri hind arhitekti arvestuse kohaselt oleks umbes $40.000.—. Edasi tuleb krunt leida ja osta, arhitekt ja ehitaja palgata. Kõik see organiseerimine koos ehitamisega võtab üks kuni poolteist aastat.

Teine võimalus on üheskoos osta 20—30 korterit, osa valmivast kondomiiniumist, kas horisontaalselt või vertikaalselt. Kuna kondomiiniume on liiga palju ehitatud, on valik suur. Kui osta üheskoos, saab korterid kahtlematult hinnaalandusega. Plussiks on veel asjaolu, et igaüks näeb ostetavat korterit ning saab peatselt sisse kolida. Ei ole uue majaühingu moodustamist ega ehitusmuresid. Enamuses kondomiiniumites ajaviite-ruume ja erisoovide läbiviimiseks võimalusi ei ole.

Kortereid tuleb osta nagu need on ehitatud — ning maksavad rohkem kui ise ehitades.

Viimasel koosolekul peeti vajalikuks veelkord majaüritusest kaasmaalasi ankeediga informeerida. See väldib hilisemaid ettepeheiteid ning võimaldab ka eemalelavate eestlaste osavõttu.

Kui see katse, paljusid eest kodusid ühe katuse alla viia, äpardub, ostetakse kortereid iseseisvalt ja kaheldav on, et kaasmaalaste kondomiinium lääneranniku kunagi teostub.

Otsustav koosolek toimub pühapäeval, 19. juunil peale kirikuteenistust Meie Kodu aulas.

USA ajakirjanik arreteeriti Moskvas

MOSKVA — N. Liidu politseivõimud on keelanud maalt lahkumise Los Angelese Time'i esindajal Robert Toth'il, keda süüdistatakse poliitilise ja sõjalise iseloomuga salajase informatsiooni kogumises. Robert Toth viibis teisipäeval kolm tundi politseis ülekuulamisel ning kolmapäeval pidi tema ülekuulamine jatkuma. Ajakirjanik mainib, et ta arreteeriti kohe pärast seda KGB poolt kui ta oli saanud ühelt N. Liidu teadlaselt dokumendi, mis käsitab vaimset telepaatiat.

Kroaadid tungisid Jugoslaavia esindusesse

NEW YORK — New Yorgis tungisid Jugoslaavia diplomaatilise esinduse ruumidesse kolm kroaati, kes haavasid ühte julgeolekuametnikku ja andsid alles kaks tundi hiljem politseivõimudele alla. Kroaadid kuuluvad Kroaatia vabadusvõitlejate gruppi, kes nõuavad Kroaatiale iseseisvuse andmist ja kommunistliku riigikorra kaotamist.

Nalja

Surivoodil ütleb Saara Moishele: „Ma ei suuda seda saladust hauda kaasa võtta. Ma tunnistan üles: Meie poeg Isak pole sinu poeg."

„Võimatu! Kelle oma ta siis on?"

„Meie prokuristi Hirschfeldi oma."

„Ma ei usu sinu pihtimust. Nii ilus mees kui Hirschfeld ja niisugune hirmutis kui sina!"

„Ma andsin talle 2000 dollarit."

„Kuidas on see võimalik, kust sa selle raha said?"

„Sinu kassast."

„Noh näed, Isak on siiski minu poeg!"

*

Kui Hrushtshov käis omal ajal Ameerikas, ta tutvus Kesk-Läänes ka farmindusega. Ühes suures farmis läks ta koduselt seakarja keskele ja patsutas ilusaid tõusigu. Ameerika pressimehed olid käbedad sel momendil Hrushtshovi pildistama.

Ühes ameerika ajalehes ilmus siis pilt, mis kujutas Hrushtshovi keset seakarja. Pildi alla oli kirjutatud: „Nikita Hrushtshov ameerika seafarmis tõusigade keskel. Hrushtshov on kolmas vasakult."

*

Härra Miller tahab tõendada, et ebausk on rumalus. Ta läheb reedel, 13-ndal kuupäeval hipodroomine ning paneb 13. jooksus hobusele nr. 13 välja 1313 dollarit. Tema hobune jäi 13-ndaks.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomsoni fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-4558 ja 461-6916.